

**SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY
GMINNEGO PROGRAMU
REWITALIZACJI
- ANALIZA WSKAŹNIKOWA
2017**

Zespół autorski

Marcin Turzyński (red.)
Anna Gralewska
Marta Gurgul
Justyna Przeworska
Maciej Rogocz
Bożena Tisler

Zespół Programowania Urbanistycznego
Biuro Rozwoju Gdańska
Gdańsk 2018 r.
wersja poprawiona marzec 2019 r.

Spis treści

Wstęp.....	5
1. Metodologia	6
2. Wskaźniki główne.....	9
3. Wskaźnik syntetyczny (WS)	50
Podsumowanie	57
Spis rycin	61
Spis tabel	61
Załącznik.....	62

Wstęp

Analiza wskaźnikowa Systemu monitorowania i oceny GPR wynika wprost z zapisów *ustawy o rewitalizacji* z dnia 9 października 2015 r. Dokument ten wskazuje na konieczność przeprowadzenia diagnozy obszaru rewitalizacji, która powinna zawierać obowiązkowo system monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji (art. 15 ust. 1, pkt 1).

*Gminny Program Rewitalizacji Miasta Gdańska na lata 2017-2023*¹ (uchwała nr XXXVIII/1012/17 Rady Miasta Gdańska z dnia 25 kwietnia 2017 roku) zakłada prowadzenie, zgodnie z ustawą, monitoringu ww. obszarów w cyklach co najmniej 3-letnich.

Monitorowanie ma na celu ocenę stopnia postępu realizacji programu, identyfikację barier i trudności, ale też wskazanie nowych obszarów wymagających wsparcia poza obszarami rewitalizacji i zdegradowanymi.

Analiza przeprowadzana jest w kilku płaszczyznach wykorzystując różnorodne metody. Pierwszym krokiem wykonania wymogu ustawy i zapisów GPR jest monitoring wskaźnikowy, kolejne to badanie ankietowe mieszkańców oraz obserwacja realizacji poszczególnych projektów.

Niniejsze opracowanie stanowi kontynuację, zainicjowanego w 2016 r. monitoringu wskaźnikowego do GPR. Swoim zasięgiem obejmuje całe miasto (wskaźniki główne i wskaźnik syntetyczny) oraz w wybranych przypadkach tylko obszary rewitalizacji (wskaźniki pomocnicze).

Dane zbierane do niniejszego opracowania pochodzą z 2017 roku². Rok bazowy to 2016 – do niego odnoszą się badania w kolejnych latach³.

Analiza wskaźnikowa przeprowadzana jest w zestawie wybranych i niezmiennych 20 wskaźników dotyczących sfery społecznej i funkcjonalnej, w cyklach rocznych.

¹ nazywany dalej, jako: GPR

² wyjątkiem jest wskaźnik dot. frekwencji wyborczej – dane pochodzą z ostatnich wyborów samorządowych.

³ Wersja ostateczna opracowania uwzględnia korekty wprowadzone do bazy danych w marcu 2019 r.

1. Metodologia

Pierwszym „krokiem” szeroko pojętego Systemu monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji (SMiO GPR) jest analiza wskaźnikowa.

Kryteria wyboru wskaźników

Wybór wskaźników oparto w pierwszym rzędzie o wytyczne z dokumentów szczebla krajowego, wojewódzkiego i lokalnego. Głównymi źródłami doboru wskaźników były:

- wytyczne Ministerstwa Rozwoju zawarte w *Program rewitalizacji - krok po kroku*,
- wytyczne marszałka województwa dotyczące programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych (uchwała nr 714/363/14⁴),
- wskaźniki i cele przyjęte wcześniej w diagnozie do GPR i w samym projekcie GPR miasta Gdańska.

Spośród wielu propozycji wskaźników przebadano dostępność danych źródłowych i możliwość ich cyklicznego pozyskiwania w przyszłości. Ponadto ważnym jest ich celowość w kontekście zakładanych celów rewitalizacji.

Kolejnym kryterium wskaźnika jest możliwość jego pozyskania i przestrzennej prezentacji dla całego miasta w celu porównania wartości wybranych obszarów z całym miastem oraz do szukania nowych obszarów zagrożonych, zdegradowanych i potencjalnie rewitalizacji.

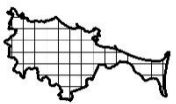
Ostateczny zestaw wskaźników spełnia też zasadę proporcjonalności wg dziedzin, które opisuje.

⁴ uchwała Nr 714/363/14 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 1 lipca 2014 roku w sprawie przyjęcia Założeń do projektu wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Agregacja i prezentacja danych

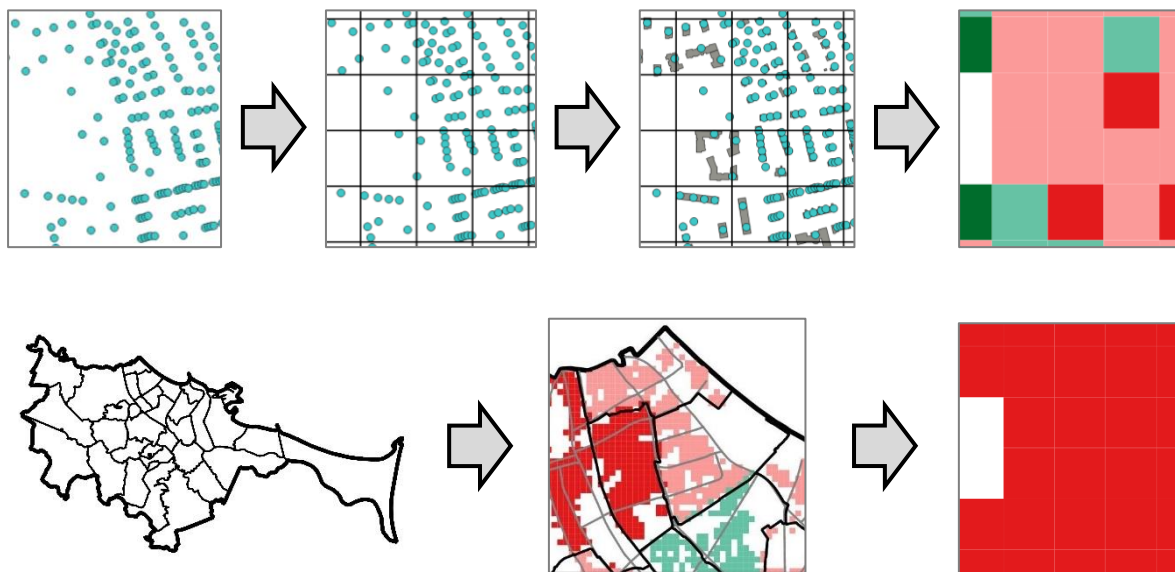

Pozyskane dane w formie wskaźników agregowano do możliwie najniższego poziomu. Pożądanymi są dane przypisywane do punktów adresowych. W wybranych przypadkach możliwe jest jednak tylko pozyskanie danych w agregacji obszarowej (np. rejony szkolne, obręby wyborcze).

Ostatecznie dane przestrzenne zagregowano i przedstawiono w formie kartogramu geometrycznego w kwadratach o powierzchni 1 ha. W przypadku danych zbieranych do punktów adresowych, zostały one zsumowane do kwadratu 1 ha. W przypadku danych zebranych do większych obszarów przyjęto, że kwadraty 1 ha wchodzące w skład obszaru przyjmują jego wartość.

Taka agregacja danych pozwala na łatwe porównanie wybranych obszarów wg wskaźników, a także na wyprowadzenie wskaźnika syntetycznego ze wszystkich wskaźników głównych.

Ryc. 1. Agregacja danych do kartogramu geometrycznego.

Źródło: Opracowanie własne.

W opisach wskaźników przytaczany jest podział administracyjny miasta wg jednostek pomocniczych oraz sześciu dzielnic urbanistycznych (por. zał. 1).

Wskaźniki główne

Na podstawie przyjętych kryteriów wybrano 20 wskaźników głównych, które reprezentują 2 sfery: społeczną i funkcjonalną. Każda ze sfer obejmuje 5 dziedzin po 2 wskaźniki.

Tab. 1. Wskaźniki główne analizy wskaźnikowej SMiO GPR.

	EDUKACJA	BEZPIECZEŃSTWO	KAPITAŁ SPOŁECZNY	DEMOGRAFIA	UBÓSTWO
SFERA SPOŁECZNA	Promocja uczniów w szkołach podstawowych	Przestępczość – liczba przestępstw/100 mieszkańców	Frekwencja w wyborach samorządowych	Dynamika zmiany liczby ludności 2016-2017	Zespolony wskaźnik natężenia ubóstwa
	Wyniki ze sprawdzianów gimnazjalnych	Liczba istniejących procedur „niebieskich kart”	Głoszący w budżecie obywatelskim	Starość demograficzna	Zadłużone budynki komunalne
	GOSPODARKA	ŚRODOWISKO	USŁUGI SPOŁECZNE	MIESZKALNICTWO	INFRASTRUKTURA
SFERA FUNKCJONALNA	Poziom bezrobocia	Mieszkańcy narażeni na przekroczone normy hałasu	Dostępność do przychodni lekarskich	Budynki mieszkaniowe wybudowane przed 1970 r.	Dostępność do kanalizacji
	Aktywność gospodarcza – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Dostępność do terenów zielonych	Dostępność do przystanków komunikacji zbiorowej	Standard zamieszkiwania	Dostępność do sieci wodociągowej

Źródło: Opracowanie własne.

Wskaźniki przedstawiają wartości na przyjętej umownie skali, procentowo do przyjętej wartości odniesienia lub w inny sposób pozwalającą na interpretację stanu lub tendencji.

Wartości bezwzględne klasyfikowano do 4 przedziałów prezentowanych w formie kartogramu. Klasy ustalono na podstawie rozkładu wartości oraz wyznaczeniu wartości średniej dla całego miasta, która dzieli klasy 1-2 oraz 3-4.

We wskaźnikach zachodzi dodatnia lub ujemna korelacja ze zmienną objaśnianą.

Wartościom bezwzględnym przypisano wagi od 0 do 3, które pozwalają na porównanie wartości. Wartość 3 oznacza najbardziej pozytywny wynik, zaś 0 najbardziej negatywny. Stymulanty i destymulanty przyjmują zatem wagi odpowiednio do swojego znaczenia. Podobnie stosowane są oznaczenia kolorem na kartogramie.

Wskaźnik syntetyczny

Głównym efektem analizy jest wskaźnik syntetyczny SMiO GPR, którego składowymi są wybrane wskaźniki główne. Suma wag wskaźników pozwala wskazać obszary w mieście najbardziej zagrożone. Kolejne lata analizy pozwalają na wskazanie dynamiki zmian wszystkich wskaźników łącznie, pokazując syntetycznie przemiany miasta pod względem jakości życia.

2. Wskaźniki główne

Wybrane wskaźniki główne SMiO GPR dotyczą jakości życia mieszkańców. Składają się ze sfery społecznej oraz funkcjonalnej. Każdy ze wskaźników reprezentuje dane zagadnienie, w zakresie którego można dodatkowo uszczegóławiać zjawiska poprzez wskaźniki pomocnicze, odnoszące się do wybranych obszarów rewitalizacji.

Wskaźniki główne zostały opracowane w formie kartogramów geometrycznych w podziale miasta na kwadraty (gridy) o powierzchni 1 ha. Jako punkt odniesienia wartości wskaźnika przyjęto średnią dla całego miasta. Wartości bezwzględne sklasyfikowano do 4 przedziałów prezentowanych w formie kartogramu. Klasy ustalono na podstawie rozkładu wartości oraz wyznaczeniu wartości średniej dla całego miasta, która dzieli klasy 1-2 oraz 3-4.

W wyjątkowych przypadkach występują tylko 2 klasy, tj. pozytywna i negatywna (poniżej i powyżej średniej).

Tab. 2. Wskaźniki główne analizy wskaźnikowej SMiO GPR – oznaczenia.

EDUKACJA		BEZPIECZEŃSTWO		KAPITAŁ SPOŁECZNY		DEMOGRAFIA		UBÓSTWO	
W1	W3	W5	W7	W9	SFERA SPOŁECZNA				
W2	W4	W6	W8	W10					
GOSPODARKA		ŚRODOWISKO		USŁUGI SPOŁECZNE		MIESZKALNICTWO		INFRASTRUKTURA	
W11	W13	W15	W17	W19	SFERA FUNKCJONALNA				
W12	W14	W16	W18	W20					

Źródło: Opracowanie własne.

WSKAŹNIKI W1-W10 – SFERA SPOŁECZNA

W1 Promocja uczniów w szkołach podstawowych

Wskaźnik W1 należy do grupy wskaźników sfery społecznej w dziedzinie edukacji. Odpowiada na cel rewitalizacji polegający na podniesieniu osiągnięć szkolnych uczniów.

Wskaźnik dotyczy uczniów szkół podstawowych w klasach 1-6. Wyliczono go dla poszczególnych szkół (w granicach obwodów szkolnych), jako udział (w %) liczby niepromowanych, w liczbie uczniów na dzień końcowo rocznej rady klasyfikacyjnej⁵.

W roku szkolnym 2017/2018 dotyczyło to 66 szkół podstawowych w Gdańsku mających wyznaczone obwody szkolne, w tym 4 szkoły publiczne prowadzone przez podmioty prywatne.

Wartości wskaźnika zostały zebrane w agregacji do poszczególnych obwodów szkół (opisanych adresami przynależnymi do każdego z nich). Następnie przypisano je do kwadratów o powierzchni 1 ha należących do danych obwodów.

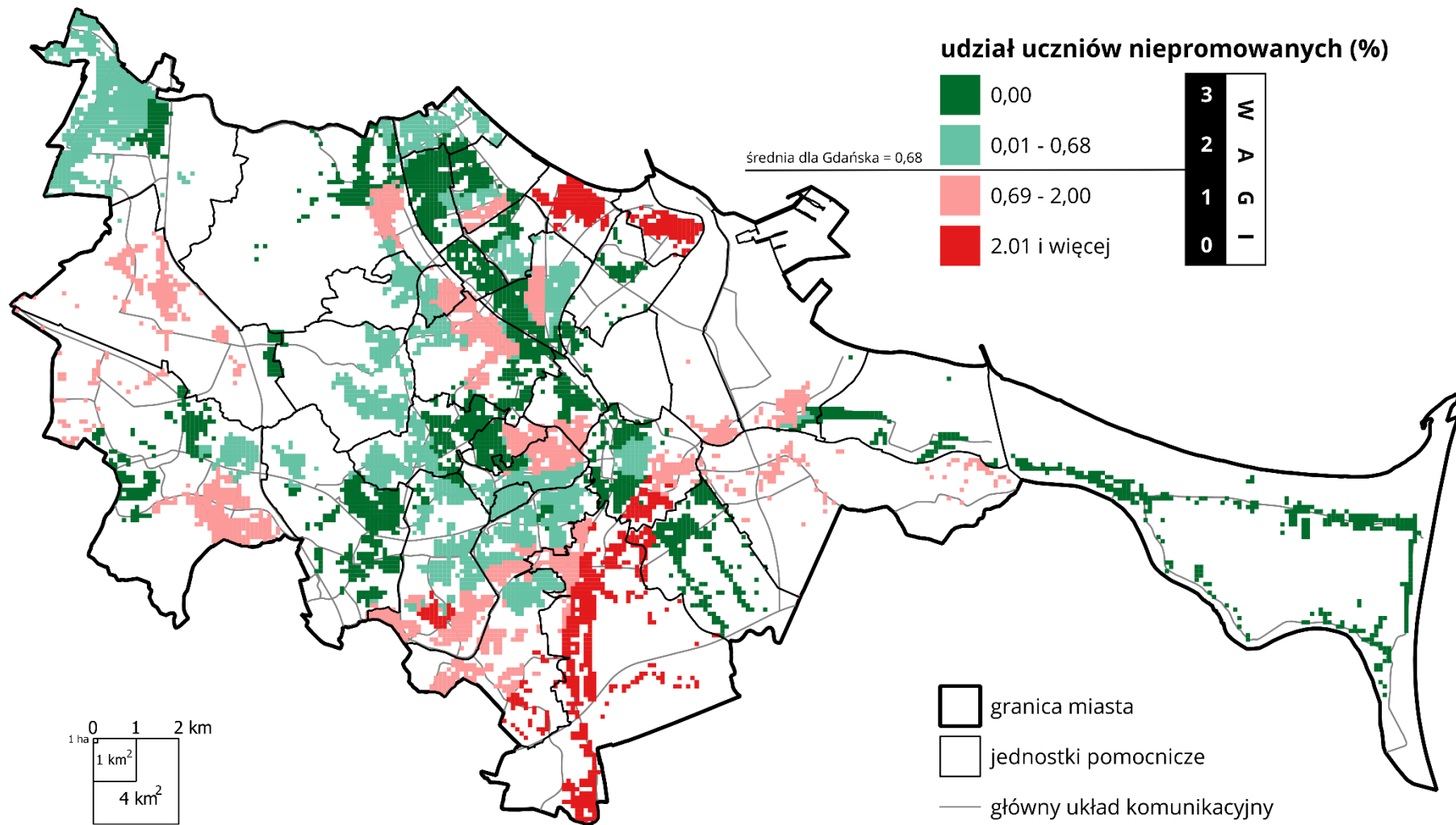
Średni wynik dla Gdańska wynosił 0,66%. 43 szkoły uzyskały wynik lepszy od średniego. W 26-ciu szkołach 100% uczniów uzyskało promocję. Szkoły z takimi wynikami to placówki w jednostkach: SP 23 w Oliwie, SP 60 - Żabianka Wejhera Jelitkowo Tysiąclecia, SP 44 i 76 - Przymorze Wielkie, SP 46 - Przymorze Małe, SP 92 - Zaspą Młyniec, SP 5 - Zaspą Rozstaje, SP 49 i 69 - Wrzeszcz Dolny, SP 15 - Wrzeszcz Górny, SP 1 - Piecki Migowo, SP 42 - Suchanino i Siedlce, SP 57 - Młyniska, SP 72 - Stogi, SP 87 i 88 - Wyspa Sobieszewska, SP 62 - Krakowiec Górki Zachodnie, SP 3 - Chełm, SP 57, 67 i 21 - Śródmieście, SP 59 - Olszynka, SP 85 - Jasień, SP 33 - Osowa, SP 83 - Kokoszki i SP 7 - Matarnia.

Pozytywne wyniki dotyczą też kolejnych siedemnastu szkół, które osiągnęły wynik lepszy od średniej dla Gdańska: 3 szkoły na Chełmie i jedna w Orunii Górnej Gd. Południe, dwie szkoły w dzielnicy Żabianka Wejhera Jelitkowo Tysiąclecia i po jednej w dzielnicach: Przymorze Wielkie, w Śródmieście, Siedlce, Wrzeszcz Górny i Dolny, w Piecki Migowo, Zaspą Rozstaje, VII Dwór, Osowa, Kokoszki i Ujeścisko-Łostowice.

Wyniki gorsze od średniej odnotowano w 23 gdańskich szkołach. Najsłabsze wyniki – powyżej 2% osiągnęły szkoły w jednostkach: Nowy Port (SP 55), Brzeźno (SP 18 i 20), Chełm – na południe od ul. Starogardzkiej (SP 40), Orunia Św. Wojciech Lipce – południowa część dzielnicy (SP 40) i północna część – na wschód od Traktu Św. Wojciecha (SP 16), Ujeścisko Łostowice – rejon Porębskiego, Dąbka i Wieżyckiej (SP Olimpijczyk), Śródmieście – rejon Dolnego Miasta i cz. Wyspy Spichrzów (SP 65).

⁵ wg danych Wydział Rozwoju Społecznego UM w Gdańsku.

PROMOCJA UCZNIÓW W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH

Ryc. 2. Promocja uczniów w szkołach podstawowych w 2017 r.

WSKAŹNIKI W1-W10 – SFERA SPOŁECZNA**W2** wyniki ze sprawdzianów gimnazjalnych

Wskaźnik W2 należy do grupy wskaźników sfery społecznej w dziedzinie edukacji. Odpowiada (podobnie jak wskaźnik W1) na cel rewitalizacji polegający na podniesieniu osiągnięć szkolnych uczniów.

Wskaźnik dotyczy uczniów szkół gimnazjalnych uzupełniając wiedzę na temat poziomu nauczania o wyższy szczebel szkolnictwa. Wyliczono go dla poszczególnych szkół (w granicach obwodów szkolnych), jako średni wynik egzaminu (w %) z języka polskiego, historii, matematyki, przyrody, języka angielskiego – program podstawowy i program rozszerzony⁶. Pierwotne wyniki egzaminów podawane są w procentach – dla każdego wymienionego przedmiotu osobno. Wskaźnik nie uwzględnia wyników egzaminu z języka niemieckiego, ponieważ nie dotyczy on wszystkich badanych gimnazjów.

W roku szkolnym 2017/2018 dotyczyło to 31 gimnazjów w Gdańsku mających wyznaczone obwody szkolne.

Wartości wskaźnika zostały zebrane w agregacji do poszczególnych obwodów szkół (opisanych adresami przynależnymi do każdego z nich). Następnie przypisano je do kwadratów o powierzchni 1 ha należących do danych obwodów.

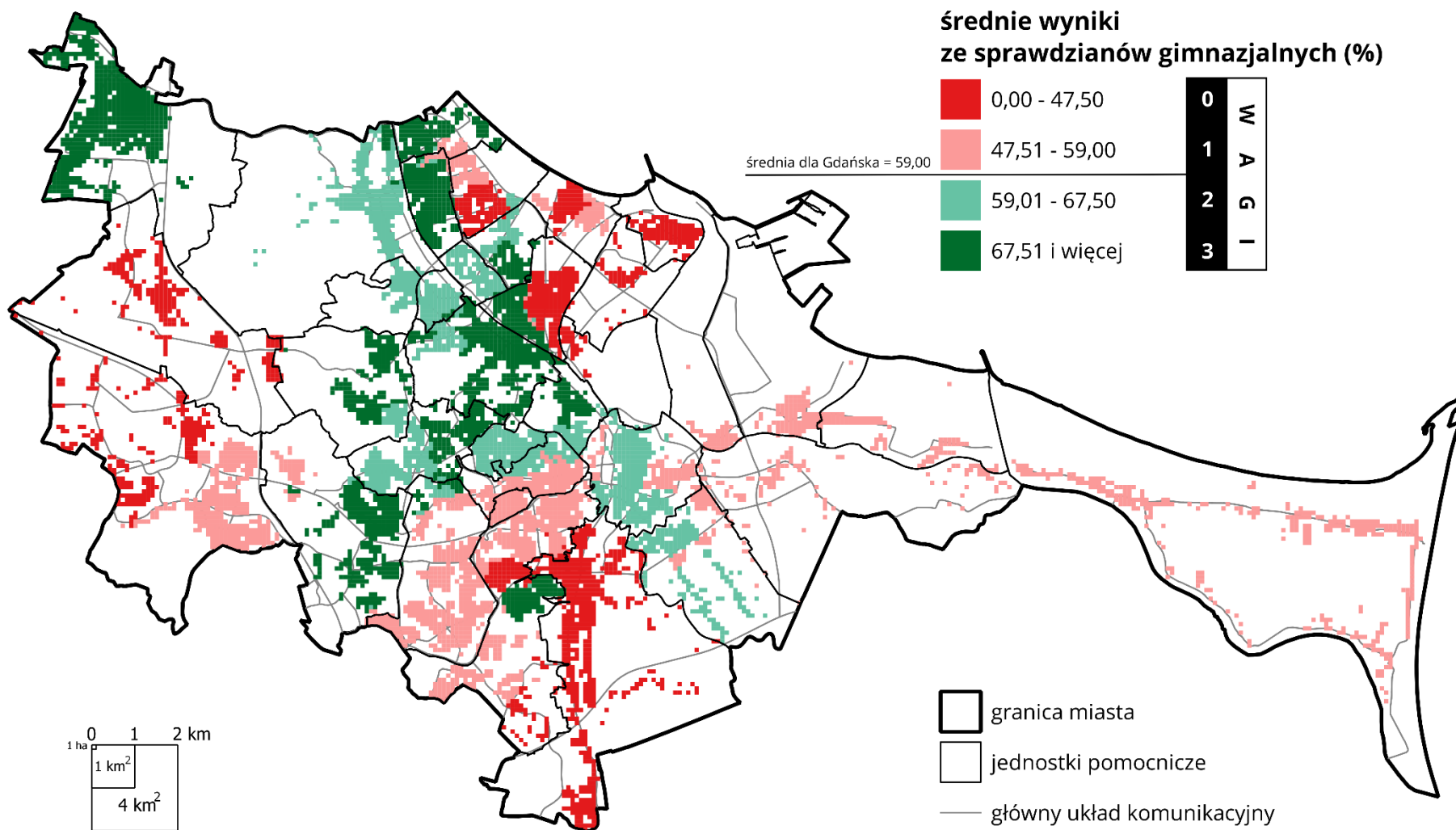
Średni wynik dla Gdańska wynosił 64,17%. 14 szkół uzyskało wynik lepszy od średniego. Najlepsze wyniki osiągnęli uczniowie w jednostce pomocniczej Osowa (G 33), we Wrzeszczu Dolnym – zachodnia część jednostki - między torami kolejowymi, a ul. Chrobrego (G 25), Zaspą Rozstaje – południowo wschodnia część jednostki (G 16), Przymorze Małe (G 20), Piecki Migowo (G 27), Orunia Górna Gdańsk Południe (G 7), Wrzeszcz Górny (G 26).

Wyższe od średniej były też wyniki osiągnięte w jednostkach Jasień, Żabianka Wejhera Jelitkowo Tysiąclecia, Brętowo, Zaspą Rozstaje, Zaspą Młyniec i Śródmieście.

Najgorsze wyniki osiągnęli uczniowie w jednostkach: Matarnia (G 30), Siedlce (G 2), Orunia Św. Wojciech Lipce (G 5 i 10), Wrzeszcz Dolny (G 12), Przymorze Wielkie (G 21) i Nowy Port (G 34).

⁶ wg danych Wydział Rozwoju Społecznego UM w Gdańsku.

WYNIKI ZE SPRAWDZIANÓW

Ryc. 3. Wyniki ze sprawdzianów gimnazjalnych w 2017 r.

W3 przestępczość

Wskaźnik przestępczości charakteryzuje sferę społeczną w płaszczyźnie bezpieczeństwa mieszkańców wskazując skupiska, w których popełniono najwięcej przestępstw (bójek, kradzieży, rozbojów, włamań i in.).

Wskaźnik opiera się na danych dotyczących przestępstw popełnionych w Gdańsku w 2017 roku. Do analizy wykorzystano wszystkie przestępstwa o podanym miejscu wydarzenia, tj. możliwych do dokładnej lokalizacji w przestrzeni Gdańska. Następnie sumaryczną wartość agregowano do kwadratów o pow. 1 ha i przeliczano na liczbę mieszkańców danego obszaru. Na tej podstawie stworzono wskaźnik $w3 = \text{liczba przestępstw} / 100 \text{ mieszkańców obszaru}$.

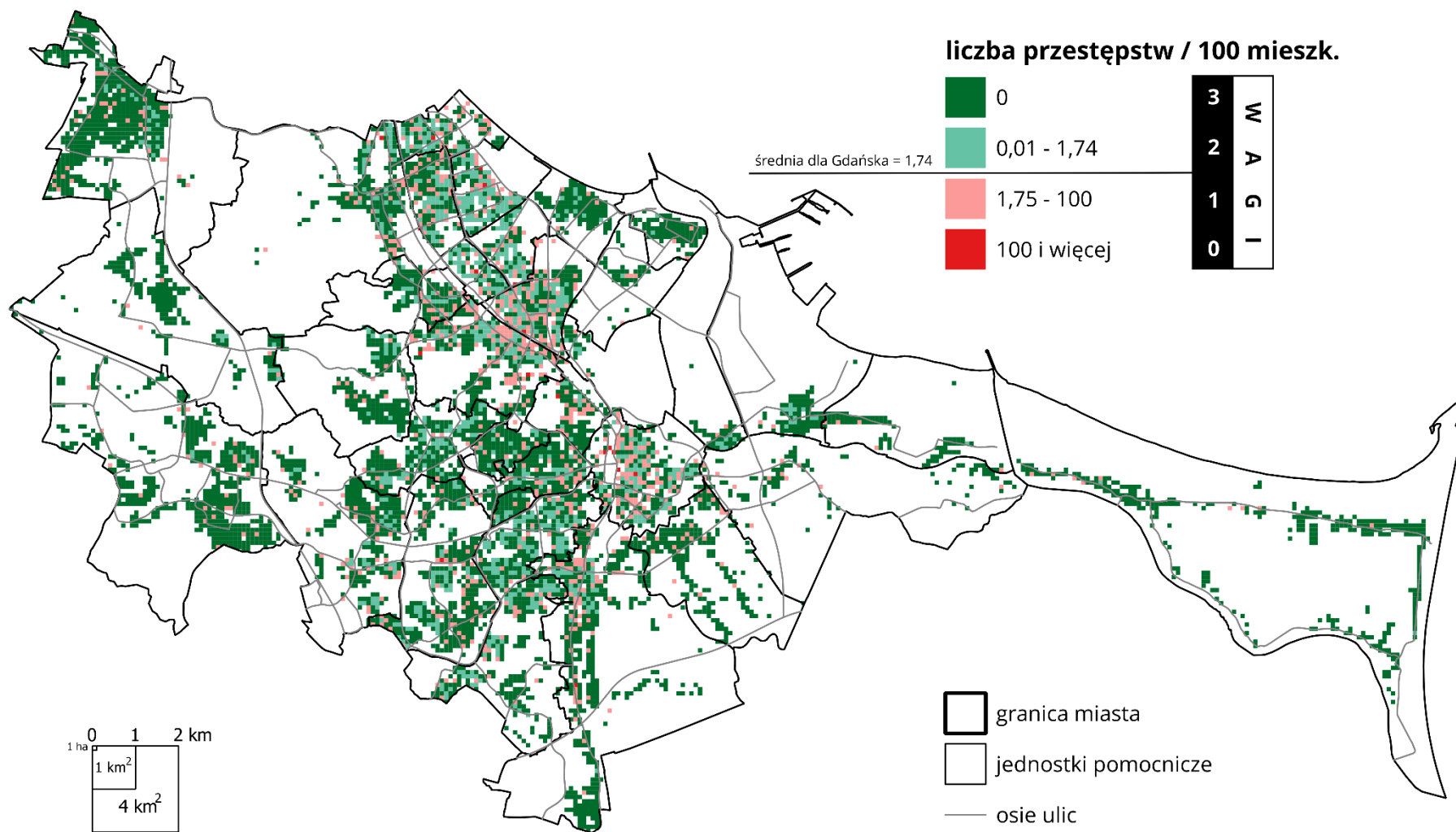
Średni wskaźnik przestępczości dla miasta w 2017 roku wynosił 1,74 przestępstw na 100 mieszkańców. Zdecydowana większość terenów zamieszkałych Gdańska znajduje się poniżej tej średniej, w 72%⁷ terenów zamieszkałych nie popełniono ani jednego przestępstwa. Najbezpieczniejszymi jednostkami pomocniczymi są jednostki z tzw. górnego tarasu tj. Osowa, Kokoszki, Matarnia, Piecki-Migowo, Jasień oraz jednostki Wyspa Sobieszewska i Krakowiec-Górki Zachodnie.

Wskaźnik przestępczości wyższy niż średnia miejska charakteryzuje przede wszystkim tereny w granicach tzw. Centralnego Pasma Usługowego – za wyjątkiem północnej części CPU od granicy z miastem Sopot po granicę jednostek pomocniczych Strzyża, Zaspą Młyniec i Wrzeszcz Dolny. Głównymi skupiskami podwyższonej wartości wskaźnika przestępczości jest rejon ulicy Grunwaldzkiej w jednostkach Wrzeszcz Dolny i Wrzeszcz Górny, Główne Miasto, Stare Miasto i Stare Przedmieście w jednostce pomocniczej Śródmieście Historyczne oraz sąsiedztwa ul. Trakt Świętego Wojciecha w jednostce pomocniczej Orunia-Święty Wojciech-Lipce.

Spadek średniej miejskiej wartości wskaźnika względem roku 2016 (1,84 przestępstw na 100 mieszkańców) świadczy o ogólnomiejskiej poprawie bezpieczeństwa mieszkańców. Wartość wskaźnika przestępczości względem roku poprzedniego poprawiła się znacząco w jednostkach VII Dwór, Wzgórze Mickiewicza, Brzeźno i Nowy Port. Najgorzej wskaźnik przestępczości prezentuje się w jednostkach pomocniczych Wrzeszcz Dolny i Wrzeszcz Górny w rejonie Alei Grunwaldzkiej od Al. Żołnierzy Wyklętych do Al. Hallera oraz jednostce Śródmieście Historyczne w rejonie Głównego Miasta i Starego Miasta.

⁷ Procent całkowitej powierzchni terenów zamieszkałych, na podstawie obszarów o pow. 1ha, w których w 2017 r. nie popełniono ani jednego przestępstwa

PRZESTĘPCZOŚĆ

Ryc. 4. Przestępczość w 2017 r.

W4 niebieskie karty

Wskaźnik W4 należy do grupy wskaźników sfery społecznej w dziedzinie bezpieczeństwa. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na podniesieniu poziomu bezpieczeństwa wśród mieszkańców oraz zmniejszenie liczby rodzin nieprawidłowo realizujących funkcje opiekuńczo-wychowawczą.

„Niebieska karta” jest narzędziem służącym do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jej procedura „obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.”⁸

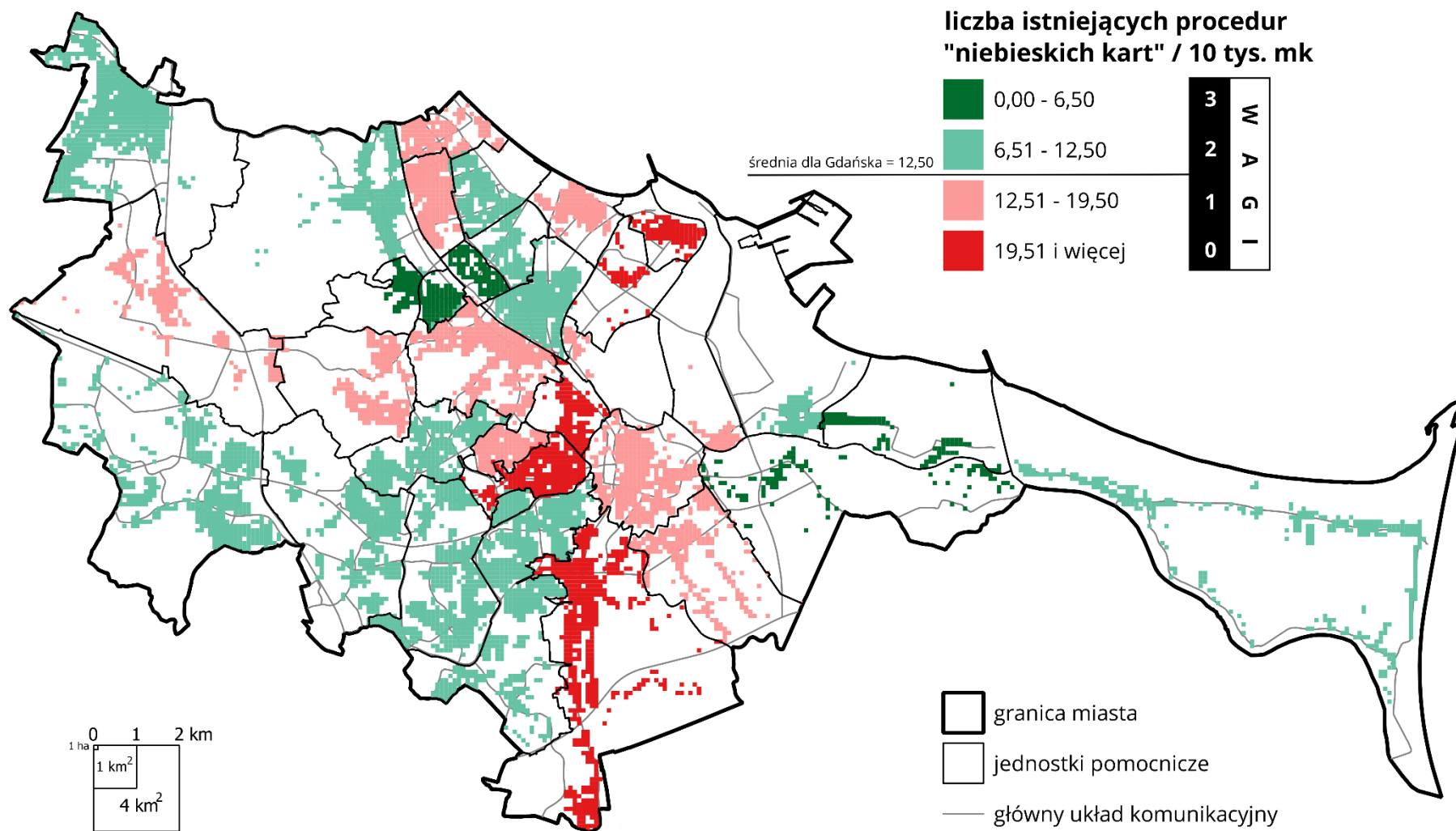
Dane zostały pozyskane z zasobów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku w formie liczby „niebieskich kart” w poszczególnych jednostkach pomocniczych w 2017 r. Dla danych jednostek wyliczono wskaźnik liczby „niebieskich kart” przypadających na 10 tys. mieszkańców.

Wartości wskaźnika zostały zebrane w agregacji do poszczególnych jednostek pomocniczych. Następnie przypisano je do kwadratów o powierzchni 1 ha należących do danych jednostek.

W 2017 r. w mieście przypadło średnio 12,50 procedur „niebieskich kart” na 10 tys. mieszkańców. W 18 jednostkach pomocniczych wartość wskaźnika była niższa od średniej. W 2 jednostkach nie wszczęto procedury „niebieskiej karty” (Rudniki, Krakowiec-Górki Zachodnie). Natomiast najwyższą wartość tego wskaźnika (ponad 19,50 procedur „niebieskich kart”/10 tys. mieszkańców) odnotowano w jednostkach Aniołki, Siedlce, Letnica, Orunia-Św. Wojciech-Lipce, Nowy Port.

⁸ Ustawa z dn. 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Dz.U. 2005 Nr 180 poz. 1493

NIEBIESKIE KARTY

Ryc. 5. Niebieskie karty w 2017 r.

WSKAŹNIKI W1-W10 – SFERA SPOŁECZNA

W5 frekwencja w wyborach samorządowych

Wskaźnik W5 należy do grupy wskaźników sfery społecznej w dziedzinie kapitał społeczny. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na zwiększeniu zaangażowania mieszkańców w prace na rzecz zmiany swojego najbliższego otoczenia.

Wskaźnik dotyczy frekwencji wyborczej do rady miasta⁹. Wartości wskaźnika (wyrażone w %) zostały zebrane w agregacji do obwodów wyborczych¹⁰. Następnie przypisano je do kwadratów o powierzchni 1 ha należących do danych obwodów. W analizie pominięte zostały obwody eksterytorialne, np. w szpitalach czy domach pomocy społecznej.

Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r. w Gdańsku wyniosła średnio około 40%. W 93 obwodach frekwencja była niższa, zaś w 114 wyższa od średniej. Niska aktywność społeczna w wyborach samorządowych przeważała na południowym wschodzie i wschodzie miasta – Na Wyspie Sobieszewskiej, Krakowcu-Górkach Zachodnich, Rudnikach, Stogach, Przeróbce, Olszynie w ani jednym obwodzie nie przekroczono średniej frekwencji. Im bardziej na zachód, tym więcej wyników powyżej 40, a nawet 45%.

Najwyższą frekwencją legitymuje się obwód 206 na Osowej – 52,13%. Również wysoka frekwencja jest w pozostałych obwodach tej jednostki pomocniczej – wszystkie obwody na jej obszarze mieszczą się w przedziale powyżej 45%. Inne jednostki, na obszarze których frekwencja przekraczała średnią, to Wzgórze Mickiewicza oraz VII Dwór.

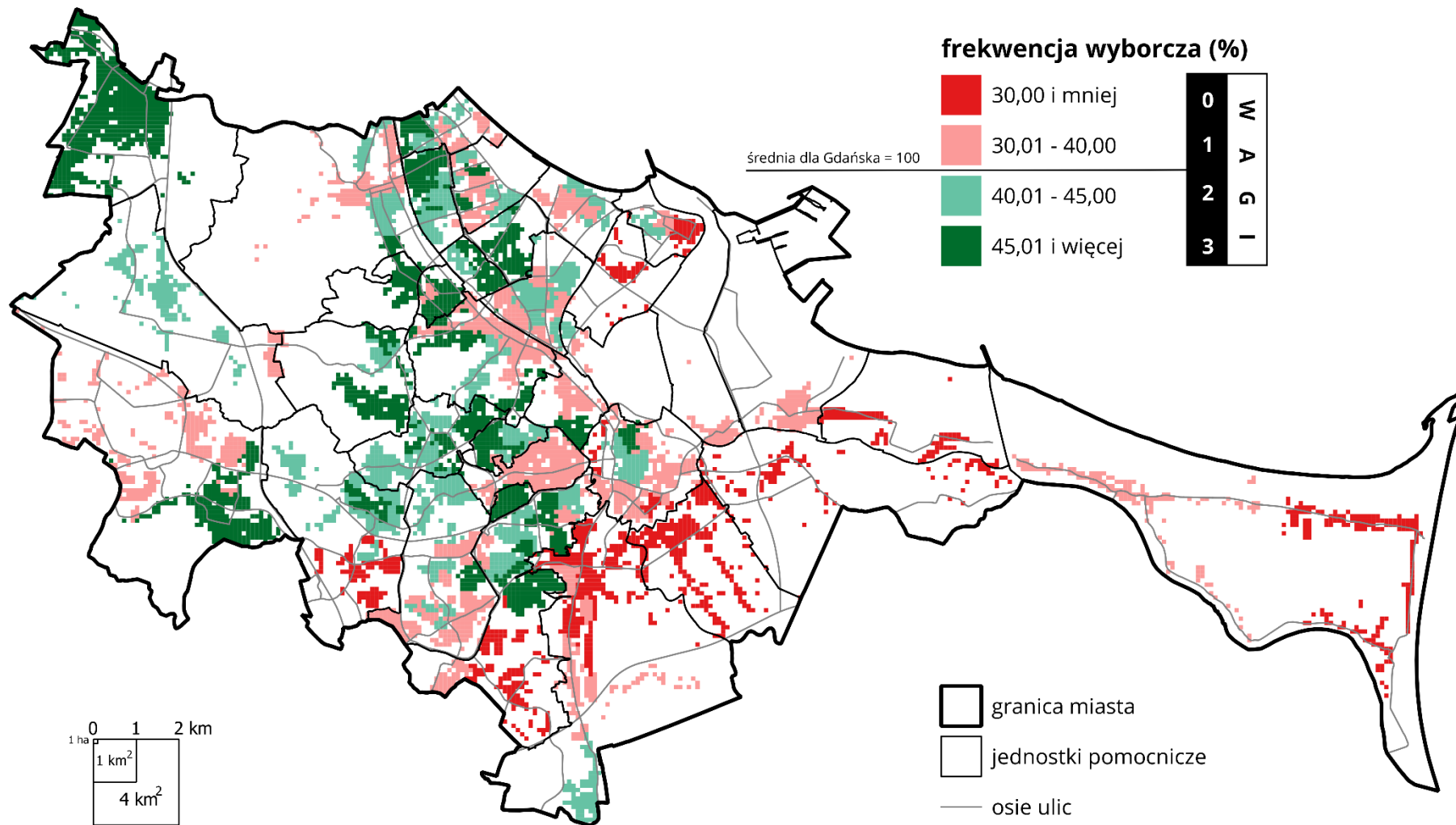
Pozostałe obszary miasta o wysokiej frekwencji to np. osiedle Żabianka, północna część Przymorza Małego w rejonie ul. Piastowskiej, większość Strzyży, Brętowo, Zaspą Rozstaje i Zaspą-Młyniec, Piecki-Migowo, Suchanino, część jednostki Aniołki w rejonie ul. Powstańców Warszawskich i Gen. Dąbrowskiego, część Starego Miasta, północna część jednostki Chełm, w tym Stary Chełm i Orunia Górna, rejon ulic Przemyskiej i Płockiej w Ujeścisku-Łostowicach, północno-wschodnia część Jasienia na północ od ul. Kartuskiej, fragmenty Wrzeszcza w rejonie ulic Srebrniki i Partyzantów oraz w rejonie ulic Wileńskiej, Grodzieńskiej i Jarowej, wreszcie południowy i po części wschodni fragment Kokoszek – rejon ulicy Kalinowej i po południowej stronie ul. Kartuskiej – Kiełpino Górne i Karczemki.

Frekwencję poniżej 30% odnotowano w stosunkowo nielicznych obszarach górnego tarasu, np. południowej części jednostki pomocniczej Jasień (rejon ulic Jabłoniowej, Gunderskiego i Stężyckiej) i południowej części dzielnicy Chełm, szczególnie w obszarach w rejonie ul. Starogardzkiej, Niepołomickiej. Na dolnym tarasie były to obszary wzdłuż Traktu św. Wojciecha od Śródmieścia aż po obwodnicę południową, fragmenty Dolnego Miasta oraz niewielkie obszary wzdłuż 3 Maja, cała Olszynka, Rudniki i Krakowiec-Górki Zachodnie, wschodnia część Wyspy Sobieszewskiej, wschodnia część Nowego Portu oraz Letnica. Najniższą frekwencję (21,21%) odnotowano właśnie w Letnicy.

⁹ dane pochodzą z wyborów w 2014 r. Są to ostatnie wybory samorządowe, jakie miały miejsce w Gdańsku do końca 2017 r..

¹⁰ Wydział Polityki Gospodarczej Urzędu Miejskiego w Gdańsku

FREKWENCJA W WYBORACH SAMORZĄDOWYCH

Ryc. 6. Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r.

WSKAŹNIKI W1-W10 – SFERA SPOŁECZNA

W6 głosujący w budżecie obywatelskim

Wskaźnik W6 należy do grupy wskaźników sfery społecznej w dziedzinie kapitał społeczny. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na zwiększeniu zaangażowania mieszkańców w prace na rzecz zmiany swojego najbliższego otoczenia.

Wskaźnik dotyczy frekwencji w głosowaniu na projekty do budżetu obywatelskiego w 2017 r. wyliczonej w oparciu o dane liczby głosujących¹¹ i uprawnionych do głosowania (osoby 16-letnie i starsze). Wartości wskaźnika (wyrażone w %) zostały zebrane w agregacji do jednostek pomocniczych miasta¹². Następnie przypisano je do kwadratów o powierzchni 1 ha należących do danych jednostek.

Średnio w mieście frekwencja w głosowaniu wyniosła 11%¹³. W większości dzielnic¹⁴ uzyskano frekwencję wyższą od arytmetycznej średniej – spośród 34 jednostek aż w 21. Największa frekwencja, powyżej 20 %, była w pasie od Piecek-Migowa przez Brętowo po Matarnię oraz w sąsiednich Kokoszkach. W samej Matarni zanotowano najwyższą frekwencję spośród wszystkich jednostek pomocniczych (24,22%). Można zauważyć, że co do zasady, większą aktywnością obywatelską w omawianym aspekcie wykazali się mieszkańcy dzielnic położonych na górnym tarasie, które cechuje stosunkowo młoda struktura wiekowa. Praktycznie cała centralna i wschodnia część Gdańska to obszary, gdzie zanotowano dość niewielkie zainteresowanie głosowaniem na projekty do budżetu obywatelskiego. Warto tu jednak wskazać na wyjątki in plus, przede wszystkim Młyniska, Aniołki, Olszynkę i Letnicę. Nie zmienia to jednak ogólnego obrazu – w przedziale z frekwencją o wartościach jednocyfrowych nie znalazła się ani jedna jednostka z górnego tarasu. Do dzielnic o najniższej frekwencji należą zaś m. in. Wyspa Sobieszewska, Przylądki Małe, czy Nowy Port (wszystkie poniżej 8%).

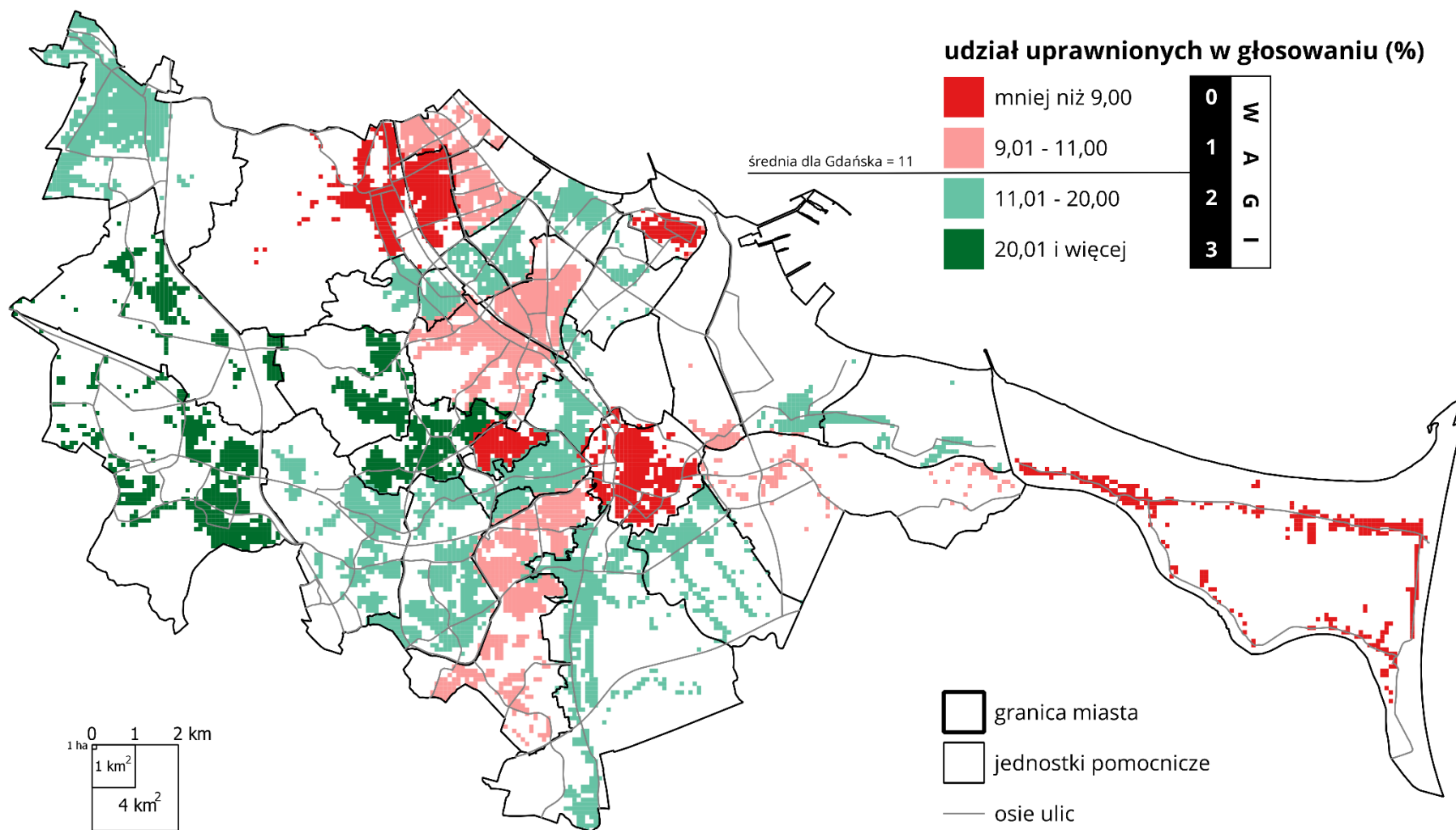
¹¹ Dane o liczbie głosujących na projekty do budżetu obywatelskiego w 2016 roku pochodzą z Wydziału Promocji i Komunikacji Społecznej Urzędu Miejskiego w Gdańsku.

¹² Wydział Polityki Gospodarczej Urzędu Miejskiego w Gdańsku

¹³ wyliczenie na podstawie danych GUS, za: <https://www.gdansk.pl/wiadomosci/budzet-obywatelski-2018-sprawdz-ktore-projekty-wygraly-w-glosowaniu,a,90067>

¹⁴ wyliczenia w oparciu o dane meldunkowe Referatu Ewidencji Ludności Urzędu Miejskiego w Gdańsku

GŁOSUJĄCY W BUDŻECIE OBYWATELSKIM

Ryc. 7. Głosujący w Budżecie Obywatelskim w 2017 r.

WSKAŹNIKI W1-W10 – SFERA SPOŁECZNA**W7 dynamika zmiany liczby ludności 2016-2017**

Wskaźnik W7 należy do grupy wskaźników sfery społecznej w dziedzinie demografia. Odpowiada on za cel rewitalizacji polegający na poprawie struktury demograficznej.

Wskaźnik dynamiki zmiany liczby ludności, łączy zmiany wynikające z ruchu migracyjnego i naturalnego. Pokazuje on zmianę liczby ludności względem stanu z wybranego roku (tu 2016). Wskaźnik wyrażony jest w procentach. Wartość z roku początkowego (2016) uznaje się jako 100%.

Wartości liczby ludności wg stanu za lata 2016 i 2017 zostały przypisane do punktów adresowych, a następnie zagregowano je do kwadratów o pow. 1 ha. Na tej podstawie utworzono wskaźnik pokazujący zmianę liczby ludności względem tych lat.

W 2017 r. średni wskaźnik dynamiki zmiany liczby ludności liczony dla ludności zameldowanej¹⁵ wyniósł 99,7%. Oznacza to, że w 2017 r., w stosunku do roku poprzedzającego ubyło około 0,3% ludności. Przyczyną tego stanu są głównie migracje oraz przyrost naturalny, którego saldo jest bliskie zera. Należy mieć jednak na uwadze, że duża grupa osób mieszkających w Gdańsku nie dokonuje obowiązku meldunkowego. Z powodu braku wiarygodnych danych dot. tej grupy, analiza ich nie obejmuje. W skali całego miasta szacunki prowadzi GUS publikując liczbę ludności wg bilansów – wg nich liczba ludności w Gdańsku wzrasta. Na potrzeby analizy agregującej dane lokalnie do jednostek pomocniczych i kwadratów 1 ha możliwe jest wykorzystanie jedynie danych meldunkowych.

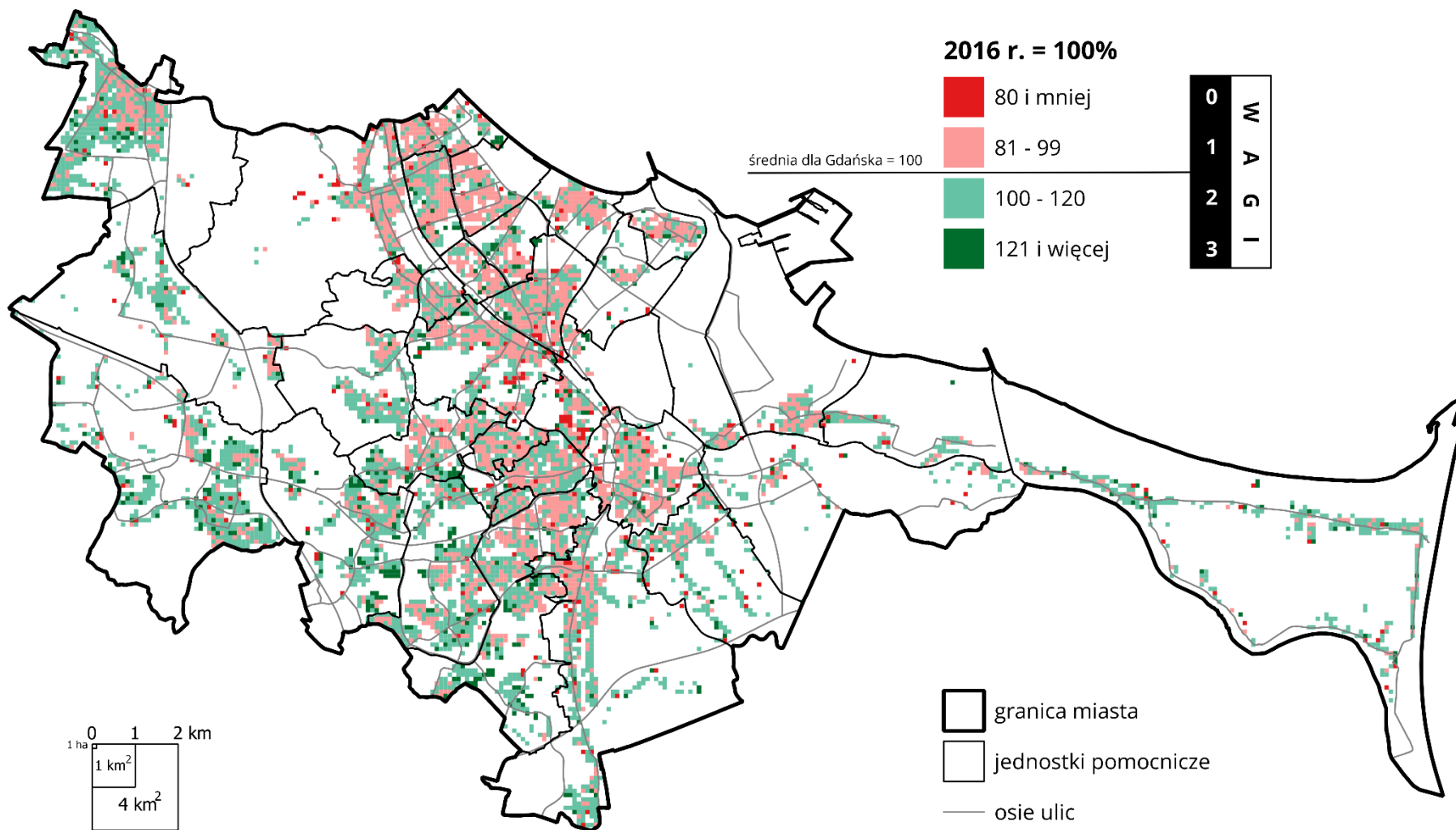
Największy spadek liczby ludności wystąpił na obszarze dolnego tarasu. Największe skupiska spadków zlokalizowane są w jednostkach: Śródmieście (rejon ulic: Na Stoku, Jagłana, Korzenna, Elżbietańska), Aniołki (rejon ul. Dębowej, Kolonia Ochota, Kolonia Jordania), Wrzeszcz Górny (rejon ulic: Sobieskiego, Do Studzienki, Traugutta, Trubadurów). Ponadto najniższe wartości osiągnęte są w postaci rozproszonej w pojedynczych kwadratach (1ha) w Śródmieściu, Oliwie, VII Dworze, Rudnikach, Przeróbce, Brzeźnie, Wrzeszczu, Przytorze Małym i innych.

Wzrost liczby ludności odnotowano na górnym tarasie miasta. Największy przyrost mieszkańców to tereny nowych osiedli mieszkaniowych. Największe skupiska wzrostu liczby mieszkańców wystąpiły m.in. w jednostkach: Piecki-Migowo (rejon ulic: Myśliwskiej, Piekarniczej, Lema, Hausbrandta, Królewskie Wzgórze), Jasień (rejon ulic: Myśliwskiej, Bażantowej, Świstaka, Lawendowe Wzgórze i in.), Ujeścisko-Łostowice (rejon ulic: Cedrowej, Kołodzieja, Piotrkowska, Świętokrzyska), Chełm (rejon ul. Grubby, Niepołomska, Kadmowa, Bruskiego, Kazimierza Wielkiego, i in.), Kokoszki (rejon ul. Szafranowej) oraz Mataria (rejon ulic: Internetowej, Telewizyjnej i Radiowej).

Ogólna tendencja obserwowana w mieście to wartości poniżej średniej obserwowane w obszarze dolnego tarasu oraz powyżej średniej w obszarze górnego tarasu, szczególnie w nowych osiedlach mieszkaniowych, stanowiących „sypialnię” miasta.

¹⁵ wg meldunków UMG.

DYNAMIKA ZMIANY LICZBY LUDNOŚCI 2016-2017

Ryc. 8. Dynamika zmiany liczby ludności 2016-2017.

WSKAŹNIKI W1-W10 – SFERA SPOŁECZNA

W8 starość demograficzna

Wskaźnik W8 należy do grupy wskaźników sfery społecznej w dziedzinie demografia. Odpowiada on za cel rewitalizacji polegający na poprawie struktury demograficznej miasta.

Starzenie się społeczeństwa to proces polegający na wzroście udziału ludności w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik starości demograficznej pokazuje udział osób w wieku poprodukcyjnym. O starości demograficznej danej społeczności mówi się w sytuacji, kiedy udział ludności w wieku poprodukcyjnym przekracza granicę 20%.

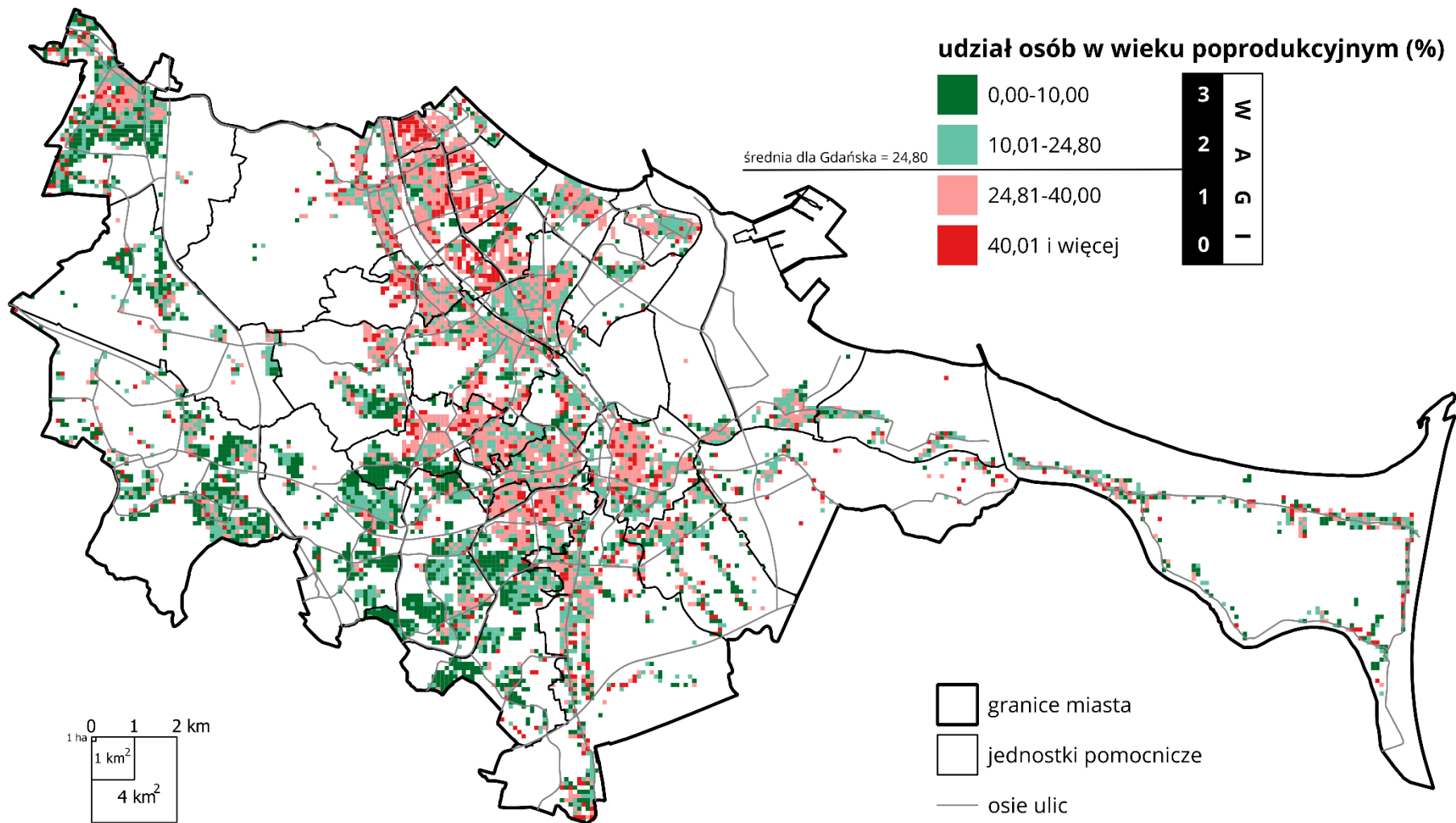
W 2017 r. średni wskaźnik starości demograficznej wśród ludności zameldowanej wyniósł w Gdańsku około 24,8%. Zjawisko to jest obserwowane w mieście od 2012 r. Jest to efekt wchodzenia w wiek emerytalny osób z powojennego wyżu demograficznego.

Największym skupiskiem terenów o najwyższym odsetku ludności w wieku poprodukcyjnym charakteryzują się w Gdańsku jednostki dzielnicy Oliwa: Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia (głównie część zachodnia), Przymorze Małe i Wielkie oraz Zaspą-Młyniec. Ponadto mniejsze skupiska najwyższych poziomów wskaźnika występują w jednostkach: Wzgórze Mickiewicza (rejon ulic: Świtezianki, Nowogródzkiej oraz rejon ulic: Rejtana, Ase-sora), Siedlce (część zachodnia), Chełm część północna, rejon ulic: Chałubińskiego, Dragana, Biegańskiego), Śródmieście (rejon ulic: Długie Ogrody, Kocurki, Wałowa, Korzenna, północna część Głównego Miasta), Osowa (rejon na południe od ul. Kielnieńskiej) oraz Piecki-Migowo (rejon ulic: Nałkowskiej, Gojawicyńskiej).

Najniższy poziom wskaźnika (poniżej 10%) jest domeną górnego tarasu, tzw. młodych jednostek rozwojowych miasta. Są to głównie Kokoszki, Jasień, Ujeścisko-Łostowice, Chełm (część środkowa i południowa), Piecki-Migowo (część południowo-zachodnia), Brętowo (część południowa), oraz Osowa (poza „starym” obszarem centralnym jednostki). Wyraźnie młodsze społeczeństwo charakteryzuje także jednostki Olszynka oraz Wyspa Sobieszewska, choć i tu pojawiają się małe skupiska osób starszych.

Ogólna tendencja obserwowana w mieście to wartości poniżej średniej obserwowane w obszarze dolnego tarasu, w dzielnicy Oliwa. Największe skupisko zjawiska starości demograficznej o najwyższej wartości to zachodnia część jednostki Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia. Zjawisko starości demograficznej wg prognoz będzie się pogłębiało, szczególnie w obszarze centralnym, na obszarze dolnego tarasu. Zahamowanie tego procesu, a wybranych rejonach miasta także odwrócenie jest możliwe w wyniku ciągłego napływu imigrantów ekonomicznych zarówno z obszaru metropolitalnego, dalszych miejscowości, a także zza wschodniej granicy (Ukraina, Mołdawia, itp.), którzy z czasem będą osiedlali się w Gdańsku na stałe.

STAROŚĆ DEMOGRAFICZNA

Ryc. 9. Starość demograficzna w 2017 r.

WSKAŹNIKI W1-W10 – SFERA SPOŁECZNA**W9 zespolony wskaźnik natężenia ubóstwa**

Wskaźnik W9 należy do grupy wskaźników sfery społecznej w dziedzinie ubóstwo. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na zmniejszeniu liczby osób ubogich i wykluczonych społecznie oraz zmniejszenie liczby rodzin nieprawidłowo realizujących funkcje opiekuńczo-wychowawcze.

Zespolony wskaźnik natężenia ubóstwa został przedstawiony za pomocą liczby gospodarstw domowych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców. Prawo do świadczeń przysługuje osobom posiadającym obywatelstwo polskie oraz cudzoziemcom zamieszkującym i przebywającym na terenie Polski oraz obywatelom państw członkowskich UE lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego, przebywających na terenie Polski na podstawie uzyskania zezwolenia na pobyt¹⁶. Świadczenia można podzielić na pieniężne (zasiłek stały, okresowy, celowy, celowy z tytułu zdarzenia losowego lub specjalny zasiłek celowy) oraz niepieniężne (praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne lub społeczne, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, schronienie, posiłek, ubranie, pobyt i usługi w ośrodkach wsparcia, specjalistyczne usługi opiekuńcze).

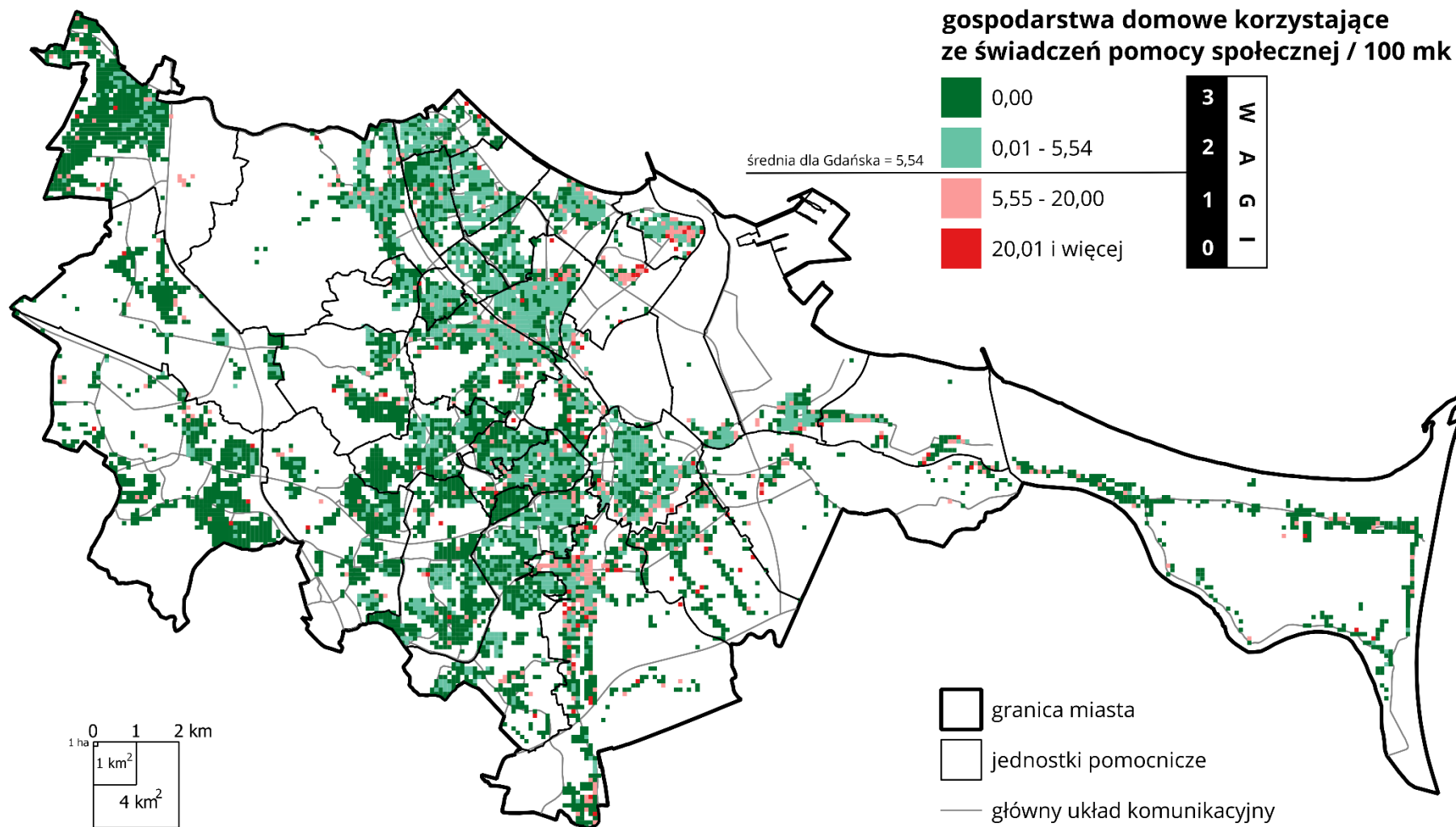
Dane zostały pozyskane z zasobów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku w formie bazy adresowej gospodarstw domowych, które korzystają ze świadczeń, które przypisano do punktów adresowych. Następnie zostały one zagregowane do kwadratów o pow. 1 ha oraz przeliczone na 100 osób zameldowanych na danym obszarze.

W 2017 roku w Gdańsku ze świadczeń pomocy społecznej korzystało średnio 5,54 gospodarstw domowych/100 mieszkańców. Najwyższe wartości wskaźnika odnotowano w jednostkach pomocniczych Orunia-Św. Wojciech-Lipce (od ul. Bocznej do ul. Małomieskiej wzdłuż ul. Trakt Św. Wojciecha) oraz Nowy Port (w kwartale ulic Oliwskiej i Wolności).

W jednostkach górnego tarasu oraz w jednostce Wyspa Sobieszewska widoczny jest przeważający udział obszarów, gdzie mieszkańcy nie korzystają ze świadczeń pomocy społecznej.

¹⁶ Ustawa z dn. 12.03.2004 r. o pomocy społecznej, Dz. U.2004 Nr 64 poz. 593

ZESPOLONY WSKAŹNIK NATĘŻENIA UBÓSTWA

Ryc. 10. Zespolony wskaźnik natężenia ubóstwa w 2017 r.

WSKAŹNIKI W1-W10 – SFERA SPOŁECZNA**W10 zadłużone budynki komunalne**

Wskaźnik W10 należy do grupy wskaźników sfery społecznej w dziedzinie ubóstwo. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na zmniejszeniu liczby osób ubogich i wykluczonych społecznie oraz zmniejszenie liczby rodzin nieprawidłowo realizujących funkcje opiekuńczo-wychowawcze.

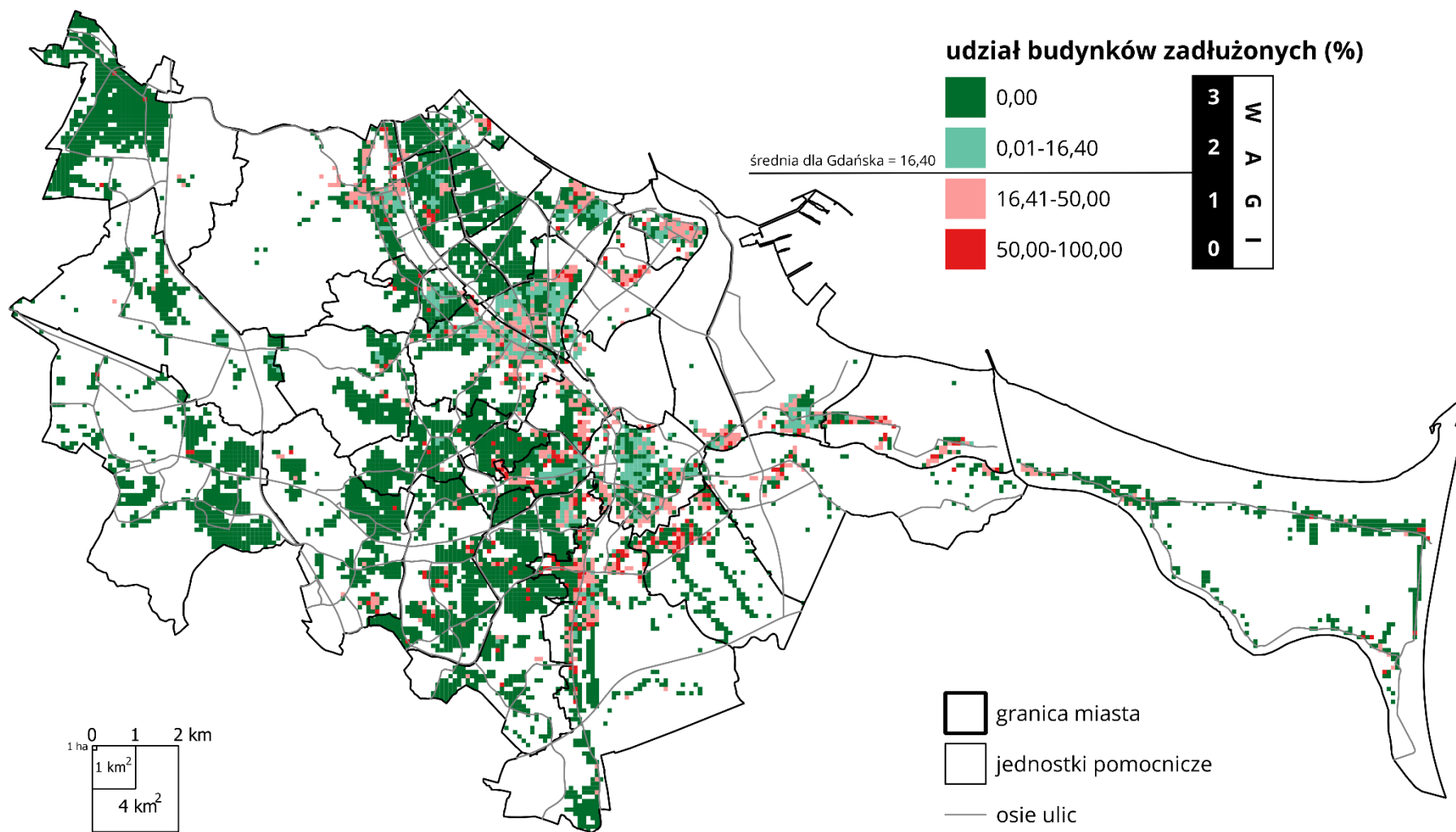
Wskaźnik ten pokazuje udział liczby mieszkań komunalnych zalegających z czynszem na koniec roku 2017 w odniesieniu do liczby wszystkich mieszkań komunalnych znajdujących się w zasobach Gdańskich Nieruchomości. Informacje, które zostały udostępnione przez GN, dotyczyły jedynie liczby zadłużonych lokali, nie zawierały informacji o wysokości zadłużenia oraz okresu czasu od jakiego mieszkanie nie jest opłacane.

Otrzymane dane dotyczące mieszkań komunalnych oraz mieszkań komunalnych zalegających z czynszem zostały przypisane do punktów adresowych na mapie, a następnie zagregowane do kwadratów o pow. 1 ha. Dla każdego kwadratu wyliczono wartość wskaźnika.

W Gdańsku na koniec roku 2017 zadłużonych było 8220 mieszkań spośród ponad 50 tys. mieszkań będących w zasobie komunalnym. Średni udział mieszkań zadłużonych wyniósł w Gdańsku 16,4%. Wyższą od średniej wartość wskaźnika można zaobserwować m.in. w rejonie Oruni Dolnej (ulice: Przy Torze, Małomiejska) i wzdłuż Traktu Św. Wojciecha, na Olszynce (ulice: Niwki, Altanki, Stokrotki, Szarotki, Letnia), Przeróbce (ulice: Bajki, Pastoriusza, Sienna), Krakowcu – ulica Sówki, w Nowym Porcie (ulica Na Zaspę, Strajku Dokerów), w Letnicy (ul. Szklana Huta, Starowiejska) oraz w rejonie ulicy Kolonia Zręby na Siedlcach.

Jest to obraz zgeneralizowany, pomniejsze skupiska lokali obciążonymi zaległościami w opłatach występują bowiem w zasadzie w każdej dzielnicy. Niższy udział zadłużonych mieszkań widoczny jest w jednostkach górnego tarasu oraz w jednostkach Przymorze Wielkie, Zaspą Młyniec i Rozstaje, Wyspa Sobieszewska.

ZADŁUŻONE BUDYNKI KOMUNALNE

Ryc. 11. Zadłużone budynki komunalne w 2017 r.

WSKAŹNIKI W11-W20 – SFERA FUNKCJONALNA

W11 poziom bezrobocia

Wskaźnik W11 należy do grupy wskaźników sfery funkcjonalnej w dziedzinie gospodarka. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na zwiększeniu zatrudnienia wśród osób długotrwale bezrobotnych.

Poziom bezrobocia informuje o udziale osób zarejestrowanych jako bezrobotne w odniesieniu do liczby ludności w wieku produkcyjnym. Informacje o liczbie bezrobotnych pozyskane zostały z Gdańskiego Urzędu Pracy. Rozkład przestrzenny tego wskaźnika jest wprost proporcjonalny do wskaźników dot. osób długotrwale bezrobotnych, czy bezrobotnych kobiet, itp. Wskaźnik W11 reprezentuje zatem grupę wskaźników dot. bezrobocia, Pozostałe ww. wskaźniki zostały omówione, jako pomocnicze do obszarów rewitalizowanych.

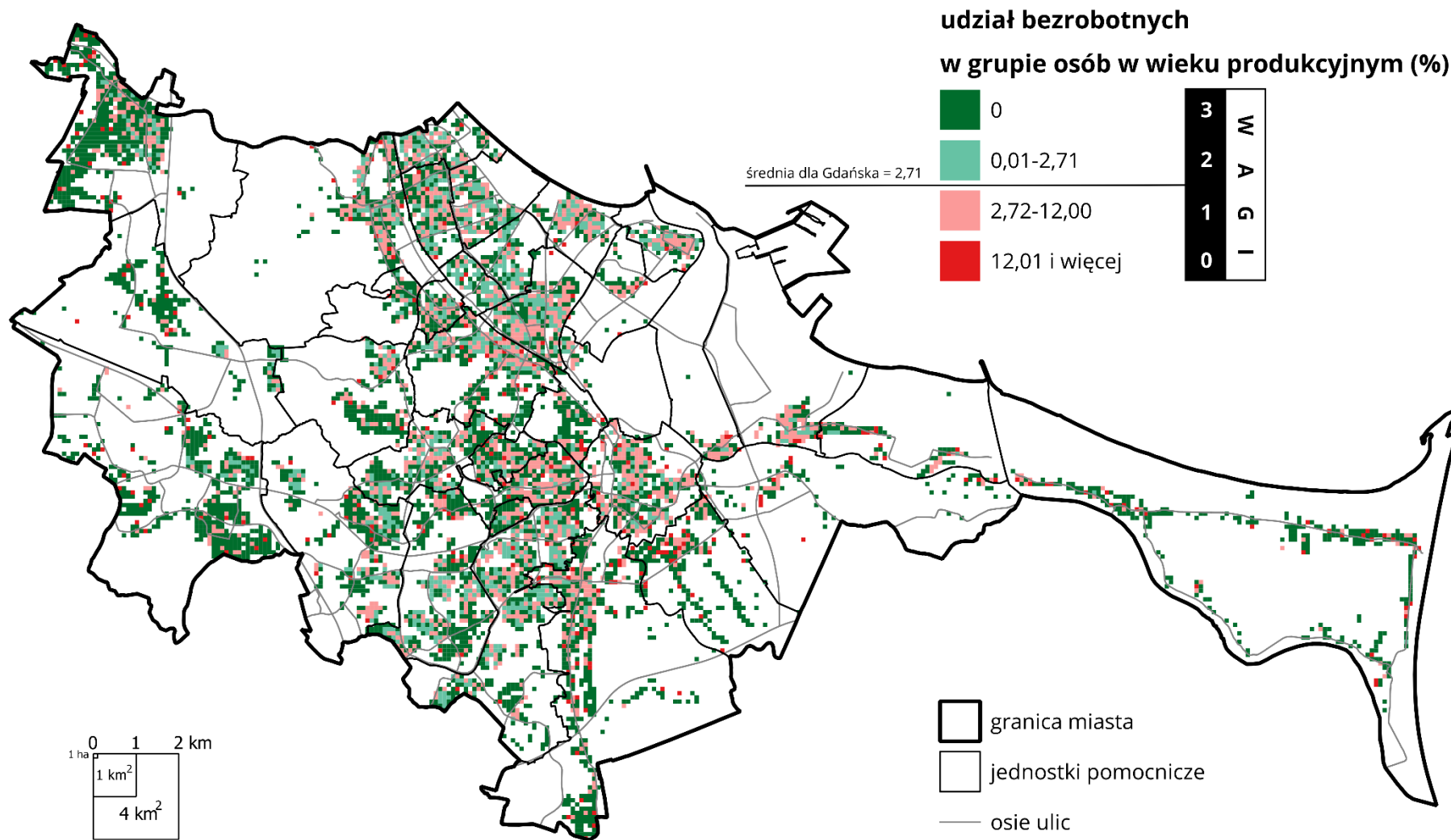
Dane dotyczące liczby bezrobotnych oraz liczby ludności w wieku produkcyjnym zostały pozyskane w formie bazy adresowej, zostały przypisane do punktów adresowych na mapie, a następnie zagregowane do kwadratów o pow. 1 ha. Dla każdego kwadratu wyliczono wartość wskaźnika.

Średni poziom bezrobocia w Gdańsku wyniósł 2,71% (w roku 2016=3,12%). Rozkład wskaźnika jest dość mocno rozproszony po całym mieście, można jednak wskazać kilka skupisk wysokich wartości. Takie obszary to między innymi rejon Oruni Dolnej oraz rejon wzdłuż ul. Trakt Św. Wojciecha w jednostce pomocniczej Orunia Św. Wojciech Lipce. Znacznie wyższy od średniego poziom bezrobocia zaobserwować można również w jednostkach: Siedlce, Wrzeszcz Dolny oraz Wrzeszcz Górny. Wyższe od średniej dla miasta wartości wskaźnika koncentrują się także w północnej części Jednostki Olszynka, w Śródmieściu, w mieszkaniowej części Stogów i Przeróbki, w Nowym Porcie i Brzeźnie.

Obszary o najniższym wskaźniku poziomemu bezrobocia występują w wyraźnych skupiskach w rejonach jednostek górnego tarasu, m.in. Kokoszki, Jasień, Ujeścisko-Łostowice.

Tendencja spadkowa poziomu bezrobocia to trend korzystny, świadczący o tym, że obecnie problem bezrobocia w mieście jest na minimalnym poziomie.

POZIOM BEZROBOCIA

Ryc. 12. Poziom bezrobocie w 2017 r.

WSKAŹNIKI W11-W20 – SFERA FUNKCJONALNA

W12 aktywność gospodarcza

Wskaźnik W12 należy do grupy wskaźników sfery funkcjonalnej w dziedzinie gospodarka. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na zwiększeniu zatrudnienia wśród osób długotrwale bezrobotnych.

Wskaźnik pokazuje poziom przedsiębiorczości indywidualnej, czyli udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 osób. Informacje zostały pozyskane z Krajowego Rejestru Urzędowego Podmiotów Gospodarki Narodowej REGON.

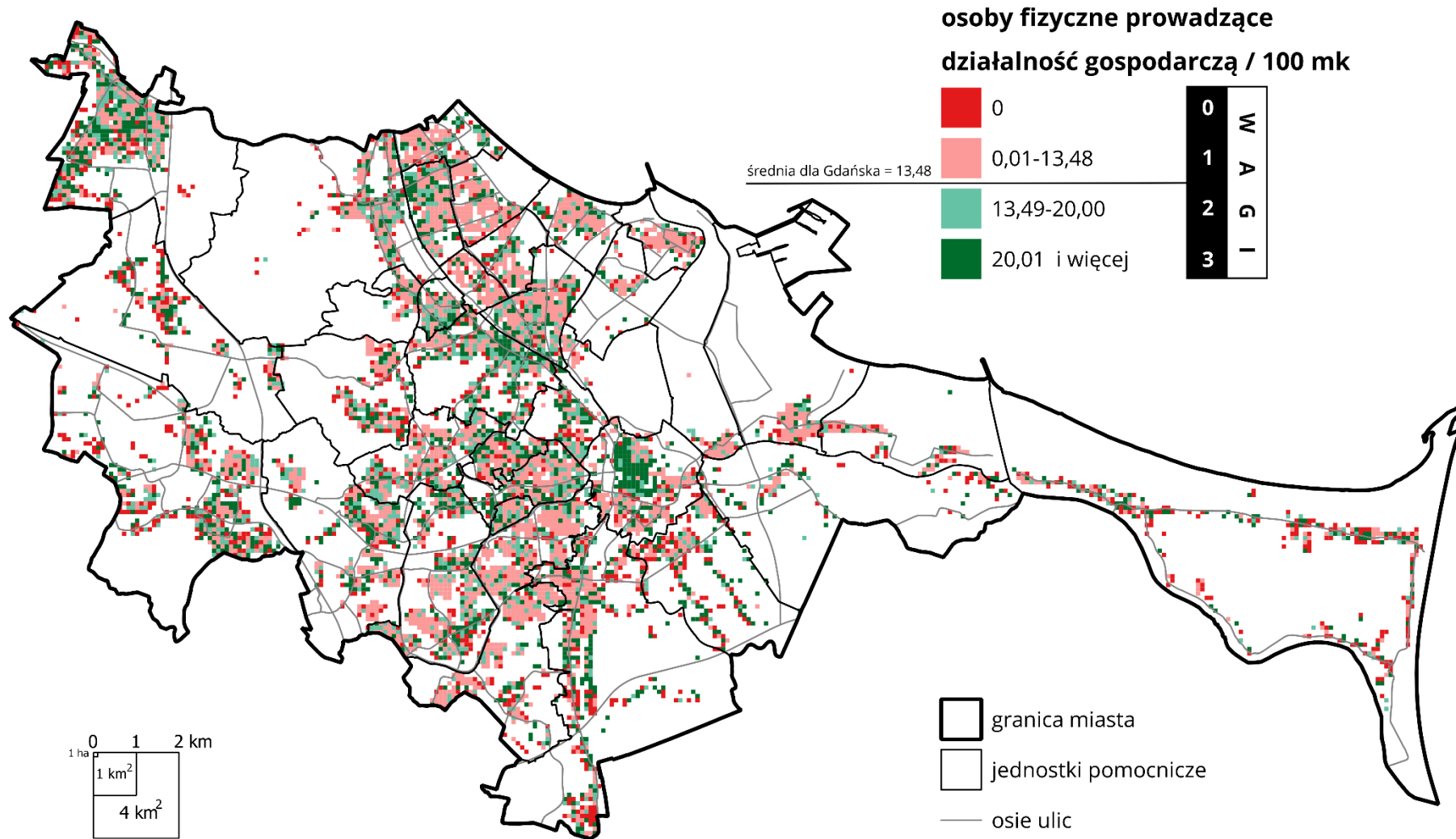
Dane dotyczące osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz dane o liczbie ludności zostały przypisane do punktów adresowych na mapie, a następnie zgrupowane do kwadratów o pow. 1 ha. Dla każdego kwadratu wyliczono wartość wskaźnika w przeliczeniu na 100 osób.

Średnia wartość wskaźnika dla Gdańska wyniosła 13,48 (2016 rok=10,17). Rozkład przestrzenny wskaźnika pokazuje, że najwięcej indywidualnych działalności gospodarczych zarejestrowanych jest w Śródmieściu, Wrzeszczu Górnym – wzdłuż Al. Grunwaldzkiej, w Oliwie i na Przymorzu Małym (rejon ul. Kołobrzeskiej i jej skrzyżowania z Al. Grunwaldzką) oraz na całej Strzyży, a zatem w ramach Centralnego Pasma Handlowo-Usługowego. Wyższe wartości wskaźnika zaobserwować można również w całej Osowej.

Mniejsza aktywność gospodarcza charakteryzuje mieszkańców Św. Wojciecha, Olshynki, Suchanina, Nowego Portu, Stogów, Przeróbki, Przymorza Wielkiego oraz Zaspasy. Świadczyć to może o bardziej sypialnianej funkcji tych jednostek.

Wzrost wartości wskaźnika w stosunku do roku poprzedniego jest pozytywnym zjawiskiem, świadczącym o rosnącej przedsiębiorczości mieszkańców miasta.

AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA

Ryc. 13. Aktywność gospodarcza w 2017 r.

WSKAŹNIKI W11-W20 – SFERA FUNKCJONALNA

W13 mieszkańcy narażeni na przekroczone normy hałasu

Wskaźnik W13 należy do grupy wskaźników sfery funkcjonalnej w dziedzinie środowisko. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na poprawie stanu środowiska naturalnego i jakości przestrzeni zamieszkania.

Wskaźnik pokazuje tereny zamieszkane narażone na przekroczone normy hałasu. Wskaźnik łączy dwa rozkłady wskaźników długookresowych hałasu dla pory dzieńno-wieczorowo-nocnej, (tzw. wskaźnik hałasu LDWN), oraz nocnej (wskaźnik LN). Wskaźnik opracowano na podstawie mapy akustycznej Gdańska z 2017 r. diagnozującej poziom emisji hałasu pochodzącego od: pojazdów samochodowych, tramwajów, pociągów, samolotów oraz zakładów przemysłowych i centrów handlowych. Na potrzeby wskaźnika wykorzystano tzw. mapę przekroczeń wartości dopuszczalnych względem terenów zagrożonych hałasem.

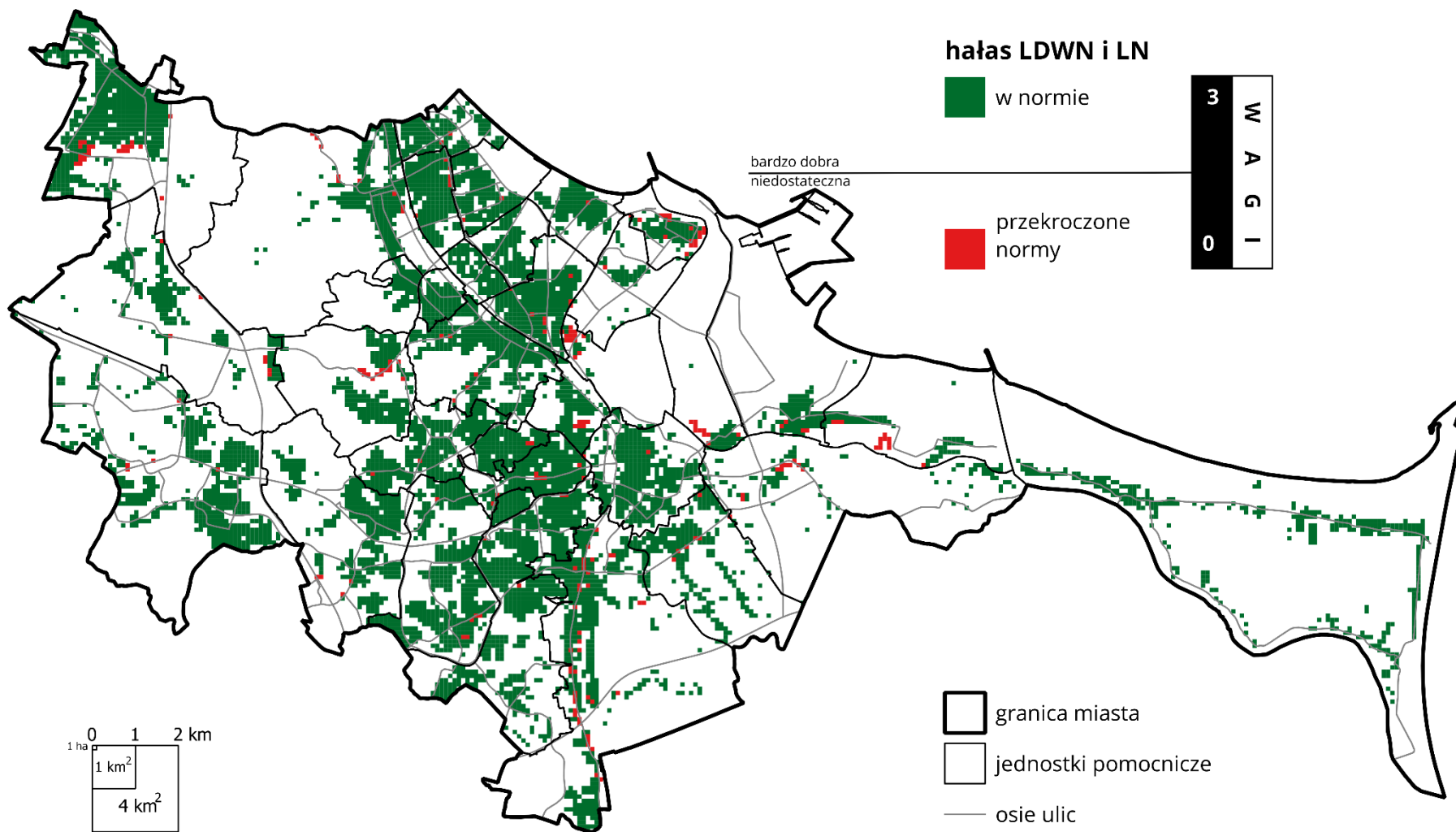
Mapa przekroczeń norm hałasu przedstawiona jest metodą izoliniową pokazując zjawisko charakteryzujące się ciągłą przestrzenną zmiennością natężeń. Informacje z mapy izoliniowej przypisano do kartogramu geometrycznego w podziale na kwadraty o powierzchni 1 ha dokonując jednocześnie generalizacji mapy.

Wyznaczono tylko dwie klasy kartogramu prezentując tereny mieszczące się w normach i tereny o przekroczonych normach hałasu LDWN i LN.

Większość terenów zamieszkanych w Gdańsku mieści się w ww. normach. Przekroczenia występują jedynie w stosunkowo małych obszarach i dotyczą nieznacznej grupy mieszkańców. W porównaniu do wcześniejszej analizy (dane z 2012 r.), mapa akustyczna poprawiła swoją dokładność, a także zmieniły się uwarunkowania powodujące zwiększenie przekroczeń norm hałasu.

Normy przekroczone są w jednostkach: Przeróbka (rejon ulic: Przetocznej i Ku ujściu), Aniołki (rejon ulic: Giełguda, Kolonia Przybyszewskiego), Rudniki (rejon ulic: Miałki Szlak, Elbląska), Młyniska (rejon ulic: Marynarki Polskiej, Reja, Zielony Trójkąt i Twardej), Nowy Port (rejon ulic: Władysława IV, Oliwskiej, Zamkniętej i Podjazd), Przymorze Małe (rejon ulic: Chłopskiej i Czerwony Dwór), Brętowo (rejon ulic: Słowackiego i Potokowej) oraz Osowa (rejon ulic: Seleny, Zeusa, Konstelacji, Herosa oraz rejon ulic: Koziorożca, Jutrzenki, Junony). Ponadto występują mniejsze przekroczenia punktowe wzdłuż głównych ulic np. Traktu Św. Wojciecha, Lubowidzkiej, Słowackiego, Jaśkowa Dolina, Elbląska i inne.

MIESZKAŃCY NARAŻENI NA PRZEKROCZONE NORMY HAŁASU

Ryc. 14. Mieszkańcy narażeni na przekroczone normy hałasu w 2017 r.

WSKAŹNIKI W11-W20 – SFERA FUNKCJONALNA

W14 dostępność do terenów zielonych

Wskaźnik W14 należy do grupy wskaźników sfery funkcjonalnej w dziedzinie środowisko. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na poprawie stanu środowiska naturalnego i jakości przestrzeni zamieszkania.

Wskaźnik pokazuje dostępność mieszkańców do terenów zielonych (zieleń miejska, lasy) bazując na odległości euklidesowej (tj. odległość w linii prostej mierzona na płaszczyźnie). Podstawa wyznaczenia wskaźnika jest mapa izoliniowa. Mapa w postaci ekwidystanty (izolinie odległości) pokazuje dostępność do poszczególnych terenów zielonych. Zadowalająca odległość euklidesowa do terenów zielonych zależy od wielkości tych terenów. Dla terenów o powierzchni do 1 ha jest to 150m, dla terenów 1-2 ha to 300m, zaś dla terenów zielonych o powierzchni ponad 2 ha jest to 500m¹⁷. Na Tak wskazane bufora od poszczególnych terenów zielonych przedstawiono na jednej mapie obejmując tereny zamieszkałe. Obszary będące poza ww. buforami wskazane są jako obszary deficytu zieleni (dostępność niedostateczna).

Informacje z mapy izoliniowej przypisano do kartogramu geometrycznego w podziale na kwadraty o powierzchni 1 ha dokonując jednocześnie generalizacji mapy.

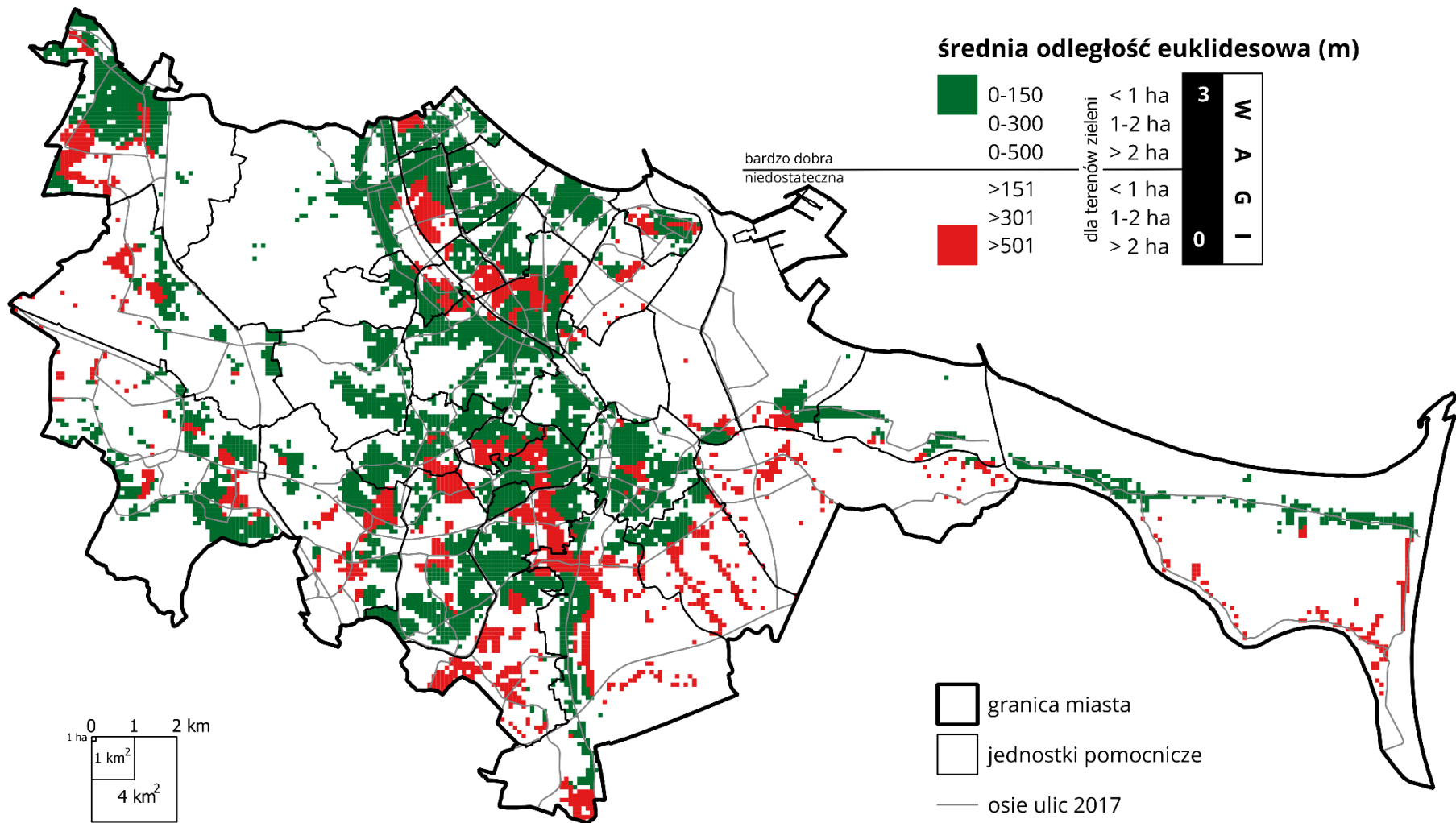
Wyznaczono tylko dwie klasy kartogramu prezentując tereny o bardzo dobrej i niedostatecznej dostępności do terenów zielonych. Tendencja dominująca jest jednak taka, że to mieszkańcy terenów rozwojowych miasta (dzielnice urbanistyczne: Zachód i Południe) oraz jednostek z zabudową ekstensywną (Olszynka, Rudniki, południowa część Wyspy Sobieszewskiej) mają najdalej do terenów zieleni miejskiej i lasów. Jednostką, która jako jedyna w całości znalazła się w obszarze deficytu są Rudniki.

Największe skupisko terenów o niedostatecznej dostępności do terenów zielonych, przy jednoczesnej wysokiej gęstości zaludnienia są obszary w jednostkach: Chełm (część północna i południowa), Orunia (część północna), Suchanino (część południowa) Ujeścisko-Łostowice (część północna). W obszarze dolnego tarasu, największa koncentracja terenów objętych deficytem zieleni jest pasmo od Przymorza Małego, południową część Zaspę Młyniec po północny fragment Wrzeszcza Dolnego. Najlepsze warunki pod względem tego wskaźnika mają jednostki nadmorskie: Przymorze Wielkie, Zaspą Rozstaje oraz Brzeźno, a także Wrzeszcza Górnego, jednostki Aniołki i Brętowo, leżących w sąsiedztwie TPK. Poza obszarem Głównego miasta, bardzo dobrą dostępnością do zieleni charakteryzuje się też całe Śródmieście.

Od 2016 r. poprawiła się dostępność w jednostkach Wzgórze Mickiewicza i Siedlce (Park na zboczu), Zaspą Młyniec (tereny przy ul. Startowej), w Kokoszkach (zieleniec przy zbiorniku Kiełpinek) oraz w Osowej (powiększenie i doposażenie zieleńca Diany).

¹⁷ Wyjątkiem są tereny zieleni wzdłuż jezdnii w formie długich, wąskich pasm, które ze względu na swój charakter, mimo pow. powyżej 2ha potraktowano, jako tereny o dostępności do 150 m. W opracowaniu dot. 2016 r. brano pod uwagę tylko kryterium powierzchni, m.in. w rejonie ulic: Trakt św. Wojciecha, Nowiny, i Lipce.

DOSTĘPNOŚĆ DO TERENÓW ZIELENI

Ryc. 15. Dostępność do terenów zieleni w 2017 r.

WSKAŹNIKI W11-W20 – SFERA FUNKCJONALNA

W15 dostępność do przychodni lekarskich

Wskaźnik W15 należy do grupy wskaźników sfery funkcjonalnej w dziedzinie usługi społeczne. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na stworzeniu odpowiednich warunków na prowadzenie usług społecznych.

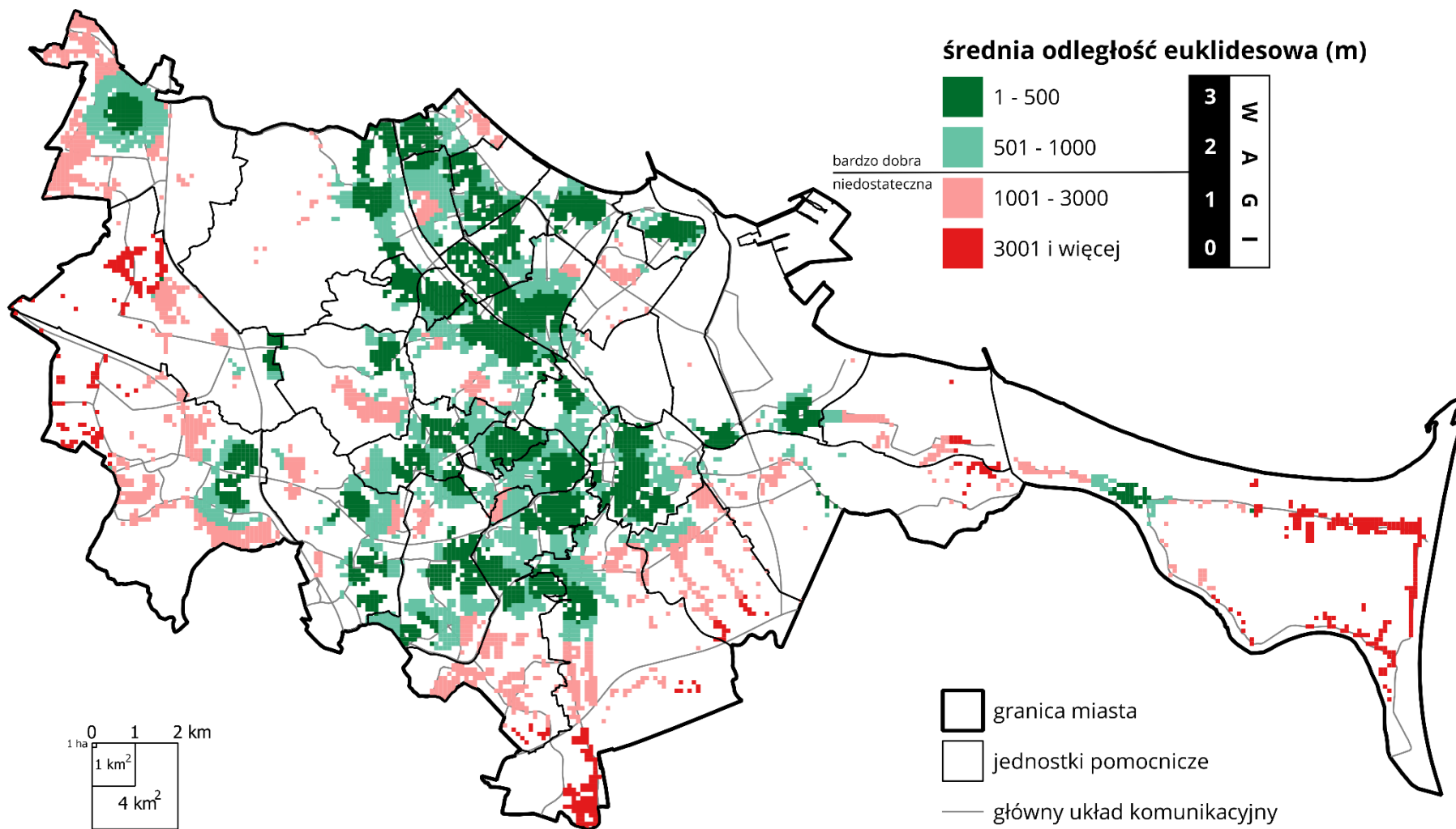
Wskaźnik pokazuje dostępność mieszkańców do przychodni lekarskich bazując na odległości euklidesowej (tj. odległość w linii prostej mierzona na płaszczyźnie). Podstawa wyznaczenia wskaźnika jest mapa izoliniowa. Mapa w postaci ekwidystanty (izolinie odległości) pokazuje dostępność do przedmiotowych obiektów. Zadawalająca odległość euklidesowa do przychodni to 1 km, co oznacza dojście piesze w czasie około 15 minut. Odległość powyżej 1 km traktowana jest, jako niedostateczna dla miasta o wysokim poziomie jakości życia mieszkańców.

Informacje z mapy izoliniowej przypisano do kartogramu geometrycznego w podziale na kwadraty o powierzchni 1 ha dokonując jednocześnie generalizacji mapy.

Układ dostępności do usług społecznych, w tym szczególnie do przychodni lekarskich, jest bardzo prosty - dwubiegunowy. Po jednej stronie są tereny o intensywnej zabudowie, szczególnie wielorodzinnej z bardzo dobrą dostępnością, zaś po drugiej pozostają tereny o zabudowie ekstensywnej o mniejszej i niedostatecznej dostępności do przychodni. Najniższą wartość osiąga wskaźnik w jednostkach peryferyjnych, jak: Wyspa Sobieszewska, Matarnia i Kokoszki (część zachodnia) oraz Św. Wojciech – Orunia – Lipce (część południowa). Najniższa dostępność do przychodni dotyka zatem tereny o najniższym wskaźniku gęstości zaludnienia. W porównaniu z rokiem wcześniejszym zmienił się obraz poziomu dostępności w Kokoszkach – w 2016 r. do analizy włączone były np. gabinety lekarskie przyszkolne, gabinety pielęgniarek środowiskowych, które nie świadczą jednak podstawowej opieki zdrowotnej. Dostępność do przychodni jest obwarowana koniecznością występowania tam lekarza POZ.

Generalizując można stwierdzić, że dostępność do przychodni spada wraz z oddalaniem się od centrum miasta i od zwartej i intensywnej zabudowy. Przychodnie lekarskie są tu jednym z przykładów reprezentujących usługi społeczne. Podobny rozkład mają także dostępności do innych usług, jak np. do przedszkoli, a także do przestrzeni publicznych skupiających wokół usługi o znaczeniu lokalnym.

DOSTĘPNOŚĆ DO PRZYCHODNI LEKARSKICH

Ryc. 16. Dostępność do przychodni lekarskich w 2017 r.

WSKAŹNIKI W11-W20 – SFERA FUNKCJONALNA

W16 dostępność do przystanków komunikacji zbiorowej

Wskaźnik W16 należy do grupy wskaźników sfery funkcjonalnej w dziedzinie usługi społeczne. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na poprawie dostępności transportu zbiorowego i rowerowego.

Wskaźnik pokazuje dostępność mieszkańców do przystanków komunikacji zbiorowej (w tym: autobusowej, tramwajowej i kolejowej) bazując na odległości euklidesowej (tj. odległość w linii prostej mierzona na płaszczyźnie). Podstawa wyznaczenia wskaźnika jest mapa izoliniowa. Mapa w postaci ekwidystanty (izolinie odległości) pokazuje dostępność do przedmiotowych obiektów. Zadawalająca odległość euklidesowa do przystanków autobusowych i tramwajowych to 400 m, zaś do przystanków kolejowych (SKM i PKM) 800 m. Oznacza to dojście piesze w czasie około 5-12 minut. Odległość powyżej 400 i odpowiednio 800 m traktowana jest, jako niedostateczna dla miasta o wysokim poziomie jakości życia mieszkańców.

Informacje z mapy izoliniowej przypisano do kartogramu geometrycznego w podziale na kwadraty o powierzchni 1 ha dokonując jednocześnie generalizacji mapy.

Układ dostępności do przystanków komunikacji zbiorowej odzwierciedla podział miasta na tzw. stare i nowe dzielnice mieszkaniowe. W 2017 r. wskaźnik ten prezentował się niemal identycznie jak w 2016 r.

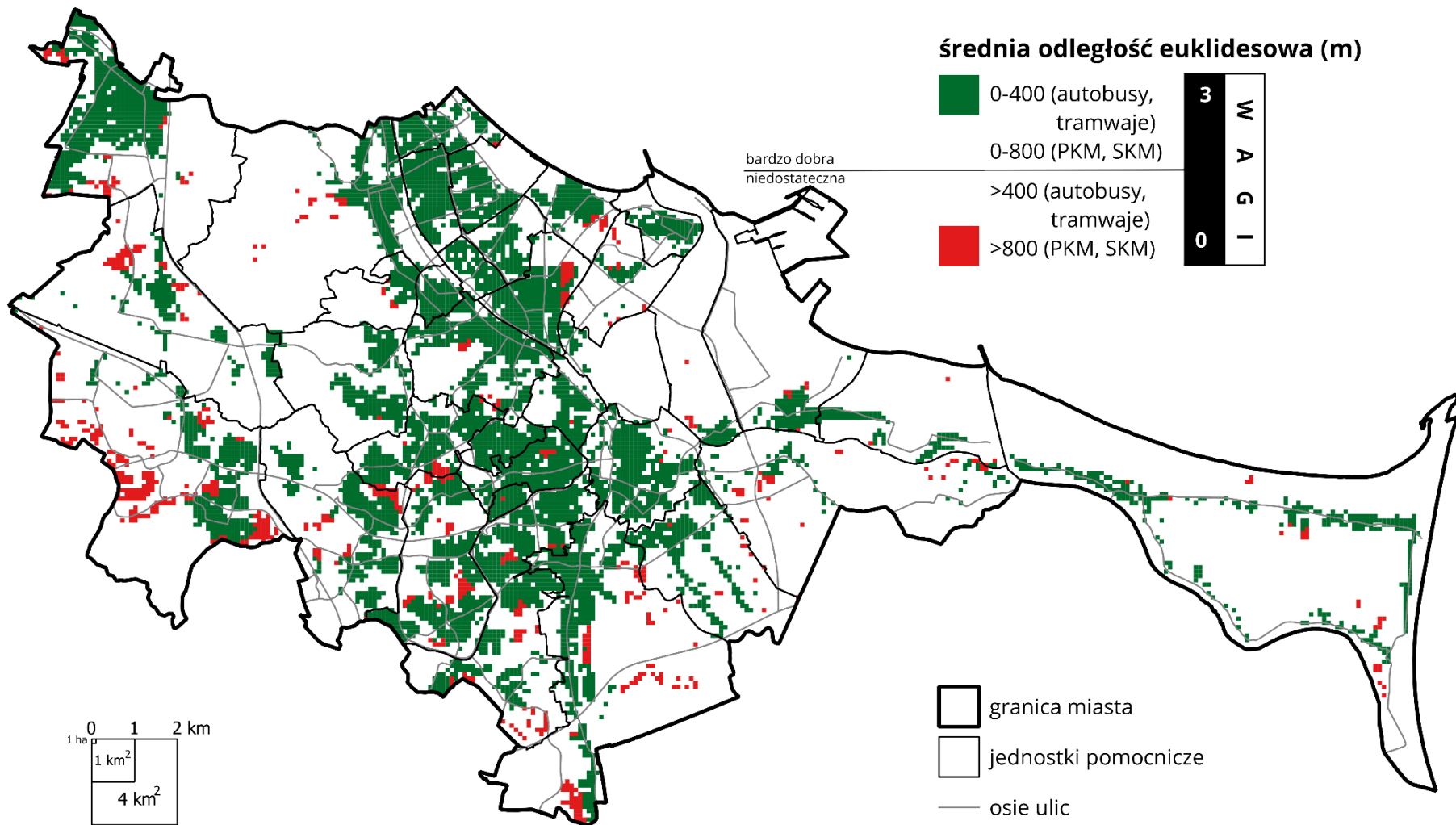
Najlepsza dostępność do komunikacji występuje na obszarze dolnego tarasu w paśmie od Żabianki po Śródmieście oraz na zachód po tzw. Chełm, Piecki-Migowo, Brętowo. Obszar ten to wykształcona struktura miejska. Enklawami osiedli mieszkaniowych o niedostatecznej dostępności są tutaj tylko fragment jednostki Dolny Wrzeszcz (północno-wschodni fragment, rejon ulic Żniwnej, Małogrodowej, Klonowicza), obszar graniczny jednostek Brzeźno i Letnica (rejon ulic Gwiazda Morza i Zelwerowicza).

Na terenach rozwojowych miasta w dzielnicy Południe i Zachód oraz na terenach o zabudowie ekstensywnej dostępność do komunikacji zbiorowej jest mniejsza. Na obszarze tym występują liczne osiedla mieszkaniowe o niedostatecznej dostępności do komunikacji. Największe ich skupiska to jednostki Matarnia i Kokoszki na zachodzie miasta. Znaczący deficyt jest dostrzegalny też na granicy jednostek Jasień, Ujeścisko-Łostowice i Piecki-Migowo oraz w południowych fragmentach jednostek Chełm i Orunia-Św. Wojciech-Lipce.

Generalizując można stwierdzić, że dostępność do komunikacji zbiorowej zależy od zwartości zabudowy oraz od usytuowania względem tzw. starych dzielnic mieszkaniowych. Na terenach rozwojowych i peryferyjnych dostępność jest zazwyczaj znacznie gorsza.

Od 2016 r. sytuacja minimalnie poprawiła się za sprawą nowych przystanków na ul. Św. Brata Alberta i Borówkowej w Kokoszkach, przy Węźle Harfa na Letnicy poprawy na ul. Przegalińskiej/Schronisko na Wyspie Sobieszewskiej.

DOSTĘPNOŚĆ DO PRZYSTANKÓW KOMUNIKACJI ZBIOROWEJ

Ryc. 17. Dostępność do przystanków komunikacji zbiorowej w 2017 r.

WSKAŹNIKI W11-W20 – SFERA FUNKCJONALNA

W17 budynki mieszkalne wybudowane przed 1970 r.

Wskaźnik W17 należy do grupy wskaźników sfery funkcjonalnej w dziedzinie mieszkalnictwo. Odpowiada za cele rewitalizacji dotyczące dobrych i bezpiecznych warunków mieszkaniowych.

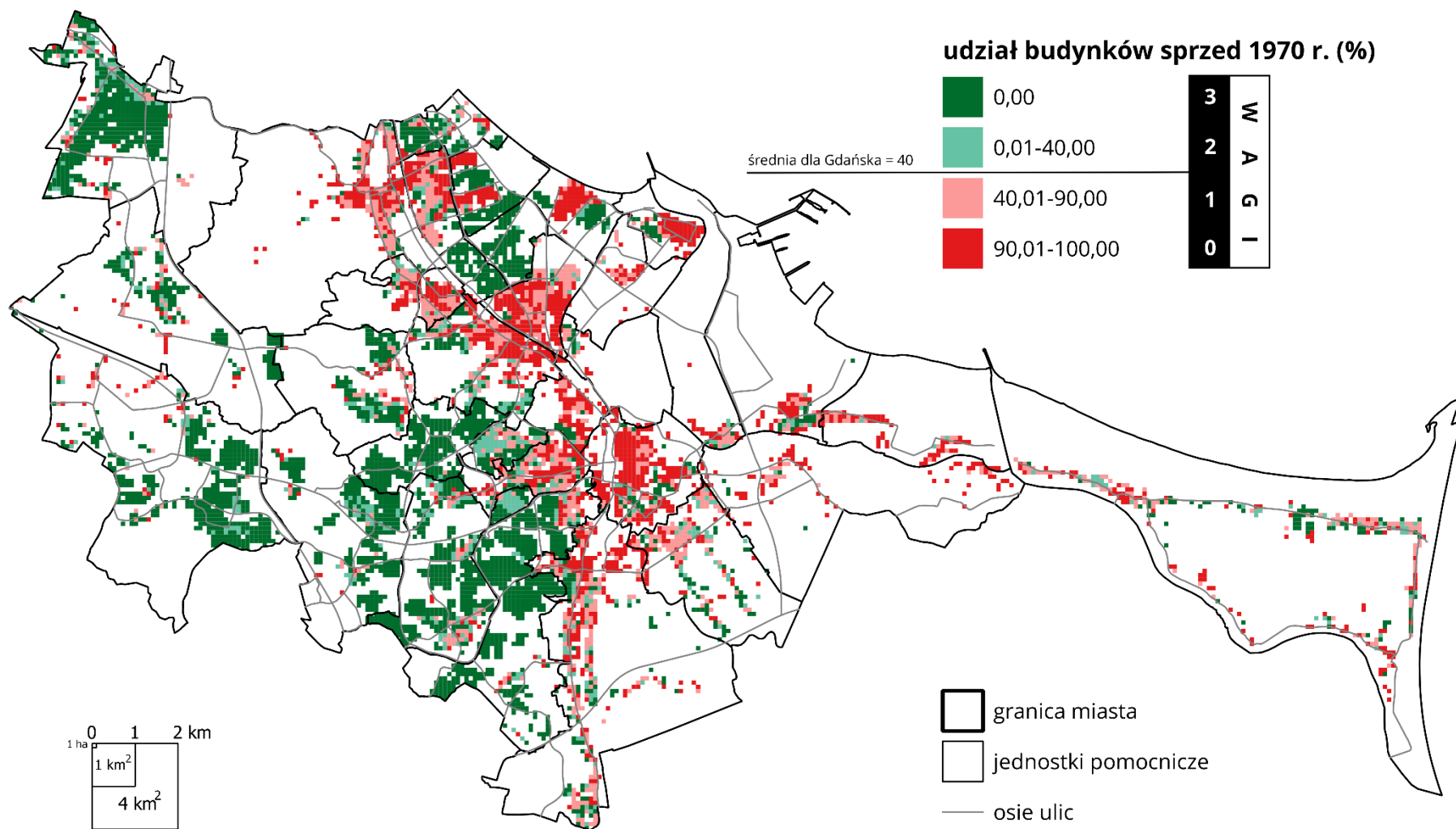
Wskaźnik opisuje udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. w ogóle zasobu mieszkalnego w Gdańsku. Wskaźnik opiera się na danych pozyskanych z Bazy Danych Obiektów Topograficznych BDOT10k oraz inwentaryzacji budynków mieszkalnych w Gdańsku. Następnie wskazano średni udział budynków wybudowanych przed 1970 rokiem w ogóle budynków mieszkalnych zagregowanych do regularnej siatki kwadratów o pow. 1 ha. Na tej podstawie stworzono wskaźnik $w17 = \text{budynki mieszkalne wybudowane przed 1970 r.} / \text{ogół budynków mieszkalnych w obszarze}$.

Średni udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. w Gdańsku wyniósł w 2017 roku 40%¹⁸. Jednostki pomocnicze tzw. górnego tarasu to w przewadze zabudowa nowa, powstała po 1970 roku. Wyjątkami w tym obszarze są rejon zabudowy byłych wsi Osowa, Jasień, Kokoszki, Łostowice. Udział budynków wybudowanych po 1970 roku znacząco wyższy niż średnia miejska charakteryzuje przede wszystkim historyczne jednostki w obszarze dolnego tarasu tj. Oliwię, Wrzeszcz Górny i Dolny, Aniołki, Siedlce po Nowy Port, Letnicę, Śródmieście Historyczne, północną część jednostki Chełm oraz Orunia-Św. Wojciech-Lipce. Wysoki udział budynków wybudowanych przed 1970 dotyczy również jednostek z przewagą powojennych wielkich osiedli mieszkaniowych tj. Przymorze Wielkie, Brzeźno, VII Dwór czy Strzyża.

Spadek średniej miejskiej wartości wskaźnika względem roku 2016 (43% budynków wybudowanych przed 1970 rokiem) świadczy o ogólnomiejskiej poprawie warunków mieszkalnych. Najgorzej wartość wskaźnika prezentuje się w rejonach Stare i Główne Miasto w jednostce Śródmieście Historyczne, rejonie ul. Kartuskiej w jednostce Siedlce, ul. Trakt Św. Wojciecha w jednostce Orunia-Św. Wojciech-Lipce oraz historycznym centrum jednostek Nowy Port, Oliwa, Wrzeszcz Dolny i Górny.

¹⁸ Średni udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 w ogóle budynków mieszkalnych, na podstawie obszarów o pow. 1 ha, w których w 2017 r. zameldowani byli mieszkańcy.

BUDYNKI MIESZKALNE WYBUDOWANE PRZED 1970 R.

Ryc. 18. Budynki mieszkalne wybudowane przed 1970 r. w 2017 r.

WSKAŹNIKI W11-W20 – SFERA FUNKCJONALNA

W18 standard zamieszkiwania

Wskaźnik W18 należy do grupy wskaźników sfery funkcjonalnej w dziedzinie mieszkalnictwo. Odpowiada za cele rewitalizacji dotyczące dobrych i bezpiecznych warunków mieszkaniowych.

Standard zamieszkiwania pokazuje przeciętną powierzchnię mieszkaniową przypadającą na jednego mieszkańca. Nie jest on tożsamy z średnią wielkością mieszkań. Do obliczenia wskaźnika bierze się dane liczby ludności wg meldunków oraz powierzchnię mieszkań wg stanu istniejącego. Wysoki poziom wskaźnika może wskazywać na wysoka jakość życia, ale także na duży odsetek mieszkań niezamieszkałych na stałe, mieszkań wynajmowanych lub dopiero oddanych do użytkowania. Niestety brak innych danych niż meldunkowe nie pozwala na dokładną analizę zajmowania lokali mieszkalnych. Jest to obciążone błędem, ale jedyna metoda wskazania korelacji powierzchni mieszkaniowej i jej użytkowników w skali całego miasta.

Agregacji danych dotyczących liczby ludności i powierzchni mieszkaniowej dokonano na poziomie kwadratu o pow. 1 ha.

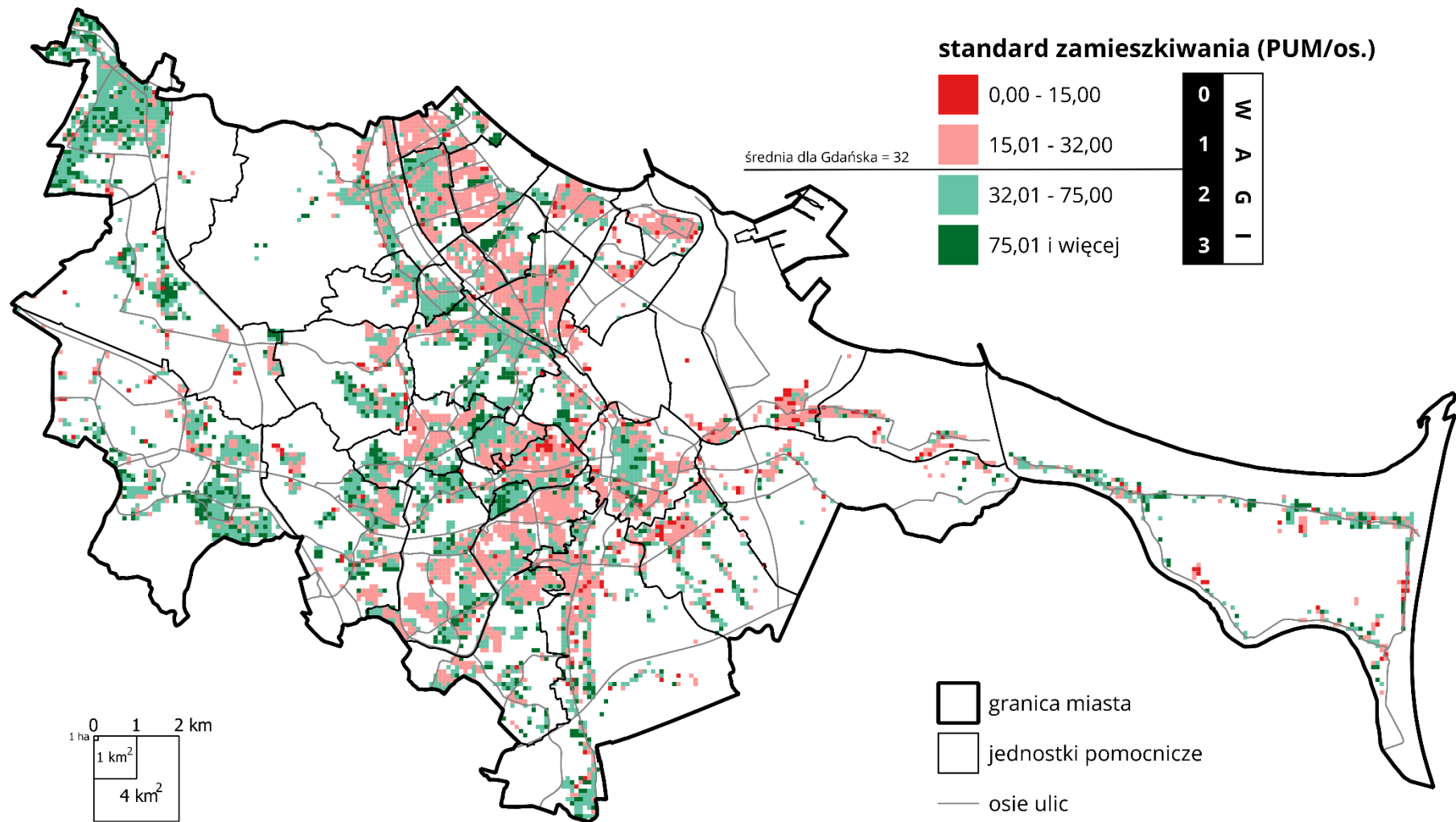
Średni standard zamieszkiwania w Gdańsku w 2017 r. wyniósł około 28m²/os. wg GUS. W odniesieniu do liczby zameldowanych mieszkańców (wg UMG) wskaźnik ten wynosi około 32 m²/os. Na wzrost wskaźnika wpływa spadek osób zameldowanych i przyrost PUM w mieście.

Rozkład wskaźnika jest zbliżony do 2016 r. Najniższy wskaźnik standardu zamieszkiwania występuje w mieście punktowo i dotyczy głównie: północnej części jednostki Olszynka (rejon ulic: Szarotki, Jaśminowej), północna część jednostki Siedlce (rejon ulicy Ojcowskiej). Niskie wartości standardu zamieszkiwania osiągnęte są ponadto niemal na całym obszarze dolnego tarasu, szczególnie z zabudową wielorodzinną. Wyjątkiem jest tutaj zabudowa mieszkaniowa Głównego i Starego Miasta, czego przyczyną jest wysoki odsetek mieszkań wynajmowanych z małą liczbą mieszkańców meldowanych w danych lokalach. W stosunku do 2016 r. sytuacja poprawiła się w Brzeźnie, Letnicy i Aniołkach, pogorszyła zaś np. w osiedlach jednostki Jasień, rejon ul. Jabłoniowej i Morelowej.

Najwyższe poziomy wskaźnik osiąga na terenach rozwojowych górnego tarasu, a tu szczególnie w jednostce Wzgórze Mickiewicza, na wschodzie Piecek-Migowa oraz na obszarze całej dzielnicy Zachód. Na dolnym tarasie wysoki wskaźnik osiągnęty był w wybranych lokalizacjach, np. we Wrzeszczu Górnym, m.in. w rejonie ulic: Traugutta, Do studzienki, Jaśkowa Dolina, czy w jednostce Zaspą Rozstaje przy Al. Jana Pawła II.

Generalizując można stwierdzić, że wysoki standard zamieszkiwania dotyczy zabudowy górnego tarasu, zabudowy jednorodzinnej (w tym willowej) oraz prestiżowych lokalizacji w mieście, gdzie powierzchnia mieszkaniowa jest wynajmowana krótko lub długoterminowo i nie posiada zbyt dużo stałych mieszkańców.

STANDARD ZAMIESZKIWANIA

Ryc. 19. Standard zamieszkiwania w 2017 r.

WSKAŹNIKI W11-W20 – SFERA FUNKCJONALNA

W19 dostępność do kanalizacji

Wskaźnik W19 należy do grupy wskaźników sfery funkcjonalnej w dziedzinie infrastruktura. Odpowiada za cele rewitalizacji dotyczące dobrych i bezpiecznych warunków mieszkaniowych.

Wskaźnik pokazuje mieszkańców będących w zasięgu dostępności do sieci kanalizacyjnej. Na potrzeby opracowania wskaźnika wyznaczono bufor 100 m od sieci kanalizacji, uznając tę odległość za taką, która zapewnia bardzo dobry dostęp do sieci. Ludność przypisaną do punktów adresowych połączono z wyznaczonym obszarem bufora, wskazując mieszkańców w zasięgu i poza zasięgiem dobrej dostępności do sieci kanalizacyjnej.

Informacje z mapy zagregowano następnie do kartogramu geometrycznego w podziale na kwadraty o powierzchni 1 ha dokonując jednocześnie generalizacji mapy.

Wyznaczono tylko dwie klasy kartogramu prezentując tereny o zadowalającej dostępności (do 100m) i poza nią.

Zdecydowana większość terenów zamieszkałych leży w dobrej dostępności do sieci kanalizacyjnej. Może się zdarzyć, że pojedyncze budynki w tej strefie nie są podłączone do sieci, nie mniej jednak nie ma tam przeszkód dla zmiany tego stanu.

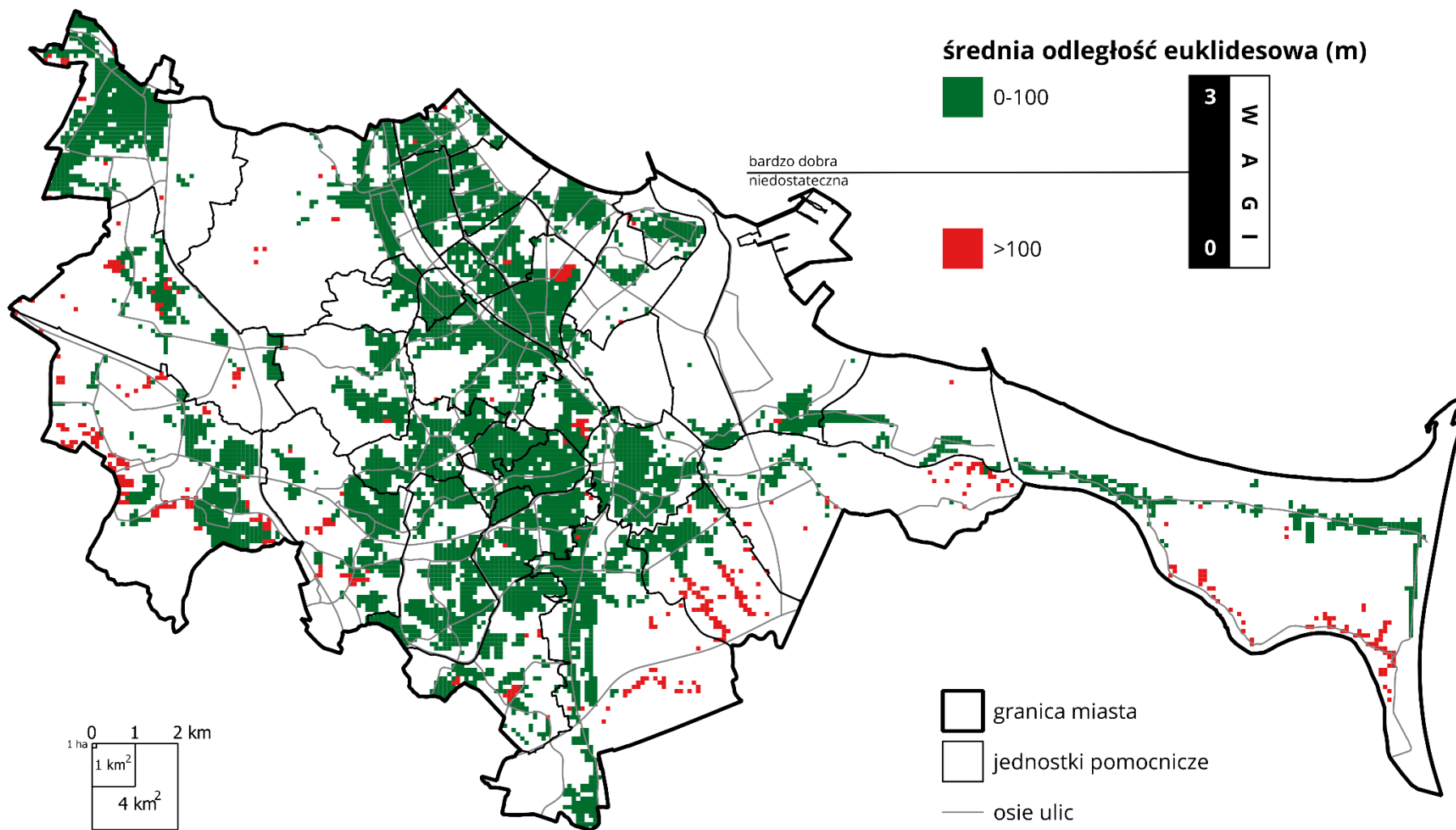
Obszarami o niedostatecznej dostępności do kanalizacji w Gdańsku jest kilka lokalizacji wiążących się z rodzajem zabudowy o charakterze ekstensywnym - zabudowa rozproszona, jednorodzinna, często o charakterze rolniczym. Największym obszarem deficytu sieci kanalizacyjnej są Żuławy Gdańskie tj. wschodnia część jednostki Orunia-Św. Wojciech-Lipce, Olszynka, Rudniki, a następnie południowa część Wyspy Sobieszewskiej. Poza zasięgiem sieci kanalizacyjnej znajdują się także zabudowania mieszkaniowe zachodniej części jednostek Kokoszki, Matarnia oraz Osowa.

Poza terenami o zabudowie ekstensywnej poza siecią kanalizacyjną znajduje się kilka enklaw na obszarze dolnego tarasu. Są to rejon ul. Małogrodowej oraz Kolonii Żeńcy i Kolonii Uroda. Ponadto w rejonie Kolonii Jordana i Kolonii Ochota i ul. Giełguda.

Generalizując można stwierdzić, że dostęp do kanalizacji zapewniony jest w całym mieście poza rozproszoną zabudowa o charakterze rolniczym, w peryferyjnej zabudowie jednorodzinnej w dzielnicy Południe i Zachód oraz w wybranych enklawach substandardowej zabudowy jednorodzinnej w obszarze dolnego tarasu.

Od 2016 r. nie nastąpiły większe zmiany w dostępności do kanalizacji.

DOSTĘPNOŚĆ DO SIECI KANALIZACYJNEJ

Ryc. 20. Dostępność do kanalizacji w 2017 r.

WSKAŹNIKI W11-W20 – SFERA FUNKCJONALNA

W20 dostępność do sieci wodociągowej

Wskaźnik W20 należy do grupy wskaźników sfery funkcjonalnej w dziedzinie infrastruktura. Odpowiada za cele rewitalizacji dotyczące dobrych i bezpiecznych warunków mieszkaniowych.

Wskaźnik pokazuje mieszkańców będących w zasięgu dostępności do sieci wodociągowej. Na potrzeby opracowania wskaźnika wyznaczono bufor 100 m od sieci wodociągowej, uznając tę odległość za taką, która zapewnia bardzo dobry dostęp do sieci. Ludność przypisaną do punktów adresowych połączono z wyznaczonym obszarem bufora, wskazując mieszkańców w zasięgu i poza zasięgiem dobrej dostępności do sieci kanalizacyjnej.

Informacje z mapy zagregowano następnie do kartogramu geometrycznego w podziale na kwadraty o powierzchni 1 ha dokonując jednocześnie generalizacji mapy.

Wyznaczono tylko dwie klasy kartogramu prezentując tereny o zadowalającej dostępności (do 100m) i poza nią.

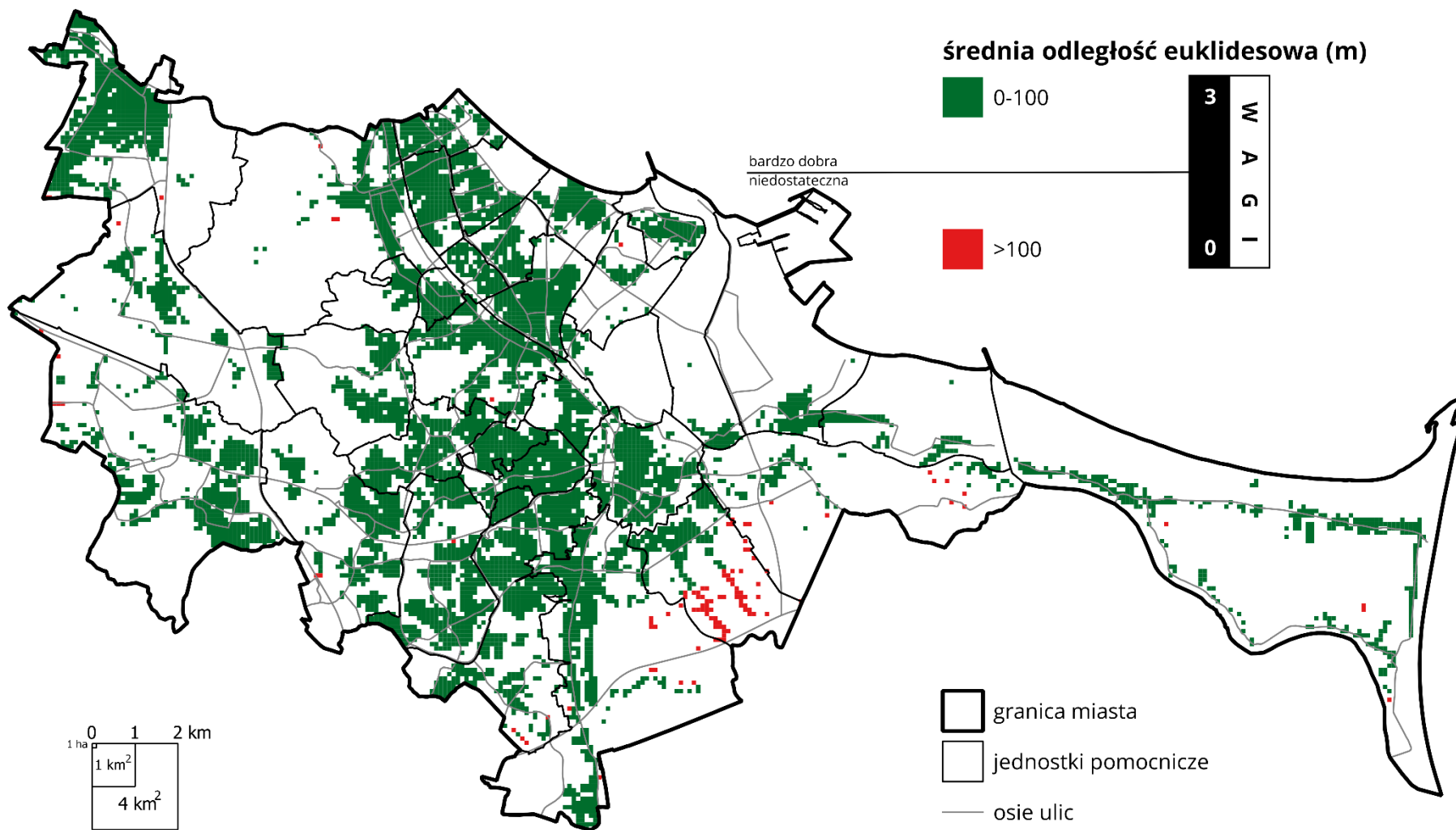
Zdecydowana większość terenów zamieszkałych leży w dobrej dostępności do sieci wodociągowej. Może się zdarzyć, że pojedyncze budynki w tej strefie nie są podłączone do sieci, nie mniej jednak nie ma tam przeszkód dla zmiany tego stanu.

Obszarami o niedostatecznej dostępności do wodociągów w Gdańsku jest kilka lokalizacji wiążących się z rodzajem zabudowy o charakterze ekstensywnym - zabudowa rozproszona, jednorodzinna, często o charakterze rolniczym. Zasięg tego obszaru jest mniejszy niż w przypadku kanalizacji. Największym obszarem deficytu sieci wodociągowej są Żuławki Gdańskie tj. wschodnia część jednostki Orunia-Św. Wojciech-Lipce, Olszynka, Rudniki. Poza zasięgiem sieci kanalizacyjnej znajdują się także zabudowania mieszkaniowe zachodniej części jednostki Kokoszki oraz pojedyncze zabudowania w jednostkach zachodnich oraz na Wyspie Sobieszewskiej.

Generalizując można stwierdzić, że dostęp do kanalizacji zapewniony jest w całym mieście poza rozproszoną zabudową o charakterze rolniczym, w peryferyjnej zabudowie jednorodzinnej w dzielnicy Zachód.

Od 2016 r. poprawił się dostęp do kanalizacji w wybranych enklawach tzw. dolnego tarasu miasta oraz w dzielnicy Południe.

DOSTĘPNOŚĆ DO SIECI WODOCIĄGOWEJ

Ryc. 21. Dostępność do sieci wodociągowej w 2017 r.

3. Wskaźnik syntetyczny (WS)

WYNIK ANALIZY 20 WSKAŹNIKÓW GŁÓWNYCH

Głównym efektem analizy wskaźnikowej SMiO GPR jest wskaźnik syntetyczny ($WS_{SMiO\ GPR}$), którego składowymi są wybrane wskaźniki główne (W1 – W20). Suma wag wskaźników pozwala wskazać obszary w mieście najbardziej zagrożone degradacją. Wartościom bezwzględny przypisano wagi od 0 do 3 (por. metodologia). Wagi sfery społecznej zwiększono dwukrotnie, wskazując je jako najistotniejsze dla wyszukania obszarów problemowych. Zabieg ten uwypuklił miejsca o skrajnych wynikach.

Rozkład przestrzenny wyników wskaźnika syntetycznego w 2017 r. w dużym przybliżeniu odzwierciedla podział miasta na dolny i górny taras. Najgorsze wyniki i generalnie poniżej średniej osiągnęte są w rejonie dolnego tarasu, zaś dzielnicach górnego tarasu obserwowany jest poziom wskaźnika wysoki i bardzo wysoki, w większości powyżej średniej. Ten dychotomiczny podział nie jest jednakowy w całości ww. obszarów. Wyjątkiem dla dolnego tarasu są jednostki północne: Przymorze Małe i Wielkie, Żabianka, a przede wszystkim Zaspą Młyniec i Zaspą Rozstaje oraz Strzyża i VII Dwór, w których odnotowano dobre i bardzo dobre wyniki wskaźnika syntetycznego. Najwyższe wyniki w tym rejonie miasta odnotowano właśnie na Zaspie w rejonie Al. Jana Pawła II i ul. Burzyńskiego z zabudową wielorodzinną (blokową) z końca lat 70. i początku lat 80 oraz w rejonie ulic: Abrahama, Panecznego, Polanki w jednostce VII Dwór, z dominującą zabudową willową. Wysoki poziom wskaźnika w ww. jednostkach na tle całego dolnego tarasu, w którym dominuje wskaźnik poniżej średniej dla miasta, wynika z charakteru zabudowy, okresu powstania i zasiedlających je grup społecznych.

Największy zwarty obszar o dobrych i bardzo dobrych wynikach $WS_{SMiO\ GPR}$ w 2017 r. to jednak domena górnego tarasu. Najwyższe wyniki w dużych skupiskach osiągnęte były w jednostkach Piecki-Migowo, Osowa, Brętowo i Jasień. Jednostki te mimo oddalenia od centrum, a czasem znacznej separacji (por. Osowa) wykazują wysoki poziom wskaźnika, posiadając niewiele słabszych punktów, szczególnie w sferze społecznej.

Poziom wskaźnika poniżej średniej dominuje w obszarze dolnego tarasu. Często osiągnęte są wyniki najgorsze wskazując obszary wymagające wsparcia. Obszarami takimi są wyznaczone m.in. w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Gdańsk* oraz w *Gdańskim Programie Rewitalizacji*, obszary zdegradowane oraz obszary rewitalizacji. Obszary te wyznaczone były za pomocą zbliżonych do opisanych w niniejszym opracowaniu wskaźników.

Obszary o najniższych wartościach wskaźnika syntetycznego pokrywają się z czterema obszarami rewitalizacji: obszar Biskupia Górka/Stary Chełm, obszar Dolne Miasto/Plac Wałowy/Stare Przedmieście, obszar Nowy Port z Twierdzą Wiślujście oraz obszar Orunia. Ponadto najniższe skupiska niskich poziomów wskaźnika pokrywają się z obszarami zdegradowanymi: obszar Angielska Grobla, obszar Przeróbka, obszar Stogi Mieszkaniowe oraz obszar Brzeźno-osada rybacka.

Ponadto wskazuje się jeszcze 13 obszarów stanowiących skupiska najniższych poziomów wskaźnika. Obszary te uznane są w niniejszym opracowaniu, jako obszary zagrożone, wymagające monitoringu i stanowiące potencjalny obszar rewitalizacji w przyszłości. Obszary te stanowią kontynuację już istniejących obszarów rewitalizacji, obszarów zdegradowanych lub są samodzielne¹⁹.

Na szczególną uwagę zasługuje powiększający się obszar najniższego poziomu wskaźnika w rejonie jednostki Orunia-św. Wojciech. Podobnie bardzo niskie wyniki osiągnęła jednostka Nowy Port, oraz części jednostek: Śródmieście, Olszynka, Siedlce, Przeróbka, Rudniki oraz południowa część Wyspy Sobieszewskiej.

Poziom poniżej średniej dla Gdańska osiągnęły ponadto obszary górnego tarasu i ekstensywnej zabudowy dzielnicy Zachód w rejonie Matarni i Kokoszki. Są to jednak obszary zabudowy rozproszonej i trudno wskazywać tam większe skupiska.

Z ww. obszarów najbardziej wyróżniającymi się i predysponowanymi do objęcia programami wsparcia są Siedlce, Górki Zachodnie oraz cała Orunia-św. Wojciech. Na tle tych obszarów lepiej wypada wskazywany jako negatywny przykład w 2016 r. rejon ul. Chrobrego, Kościuszki i Klonowicza we Wrzeszczu Dolnym.

Wybrane obszary zagrożone skupiają najwięcej mieszkańców i największe obszary o najniższych wskaźnikach spośród innych tzw. obszarów zagrożonych. Część obszarów zagrożonych wskazywanych wg danych za 2016 r. w 2017 r. nie były postrzegane już tak negatywnie, są to: rejon ulic Chłopskiej i Piastowskiej, rejon ulic Reja i Twardej, rejon ul. Bałtyckiej oraz rejon ul. Steczka.

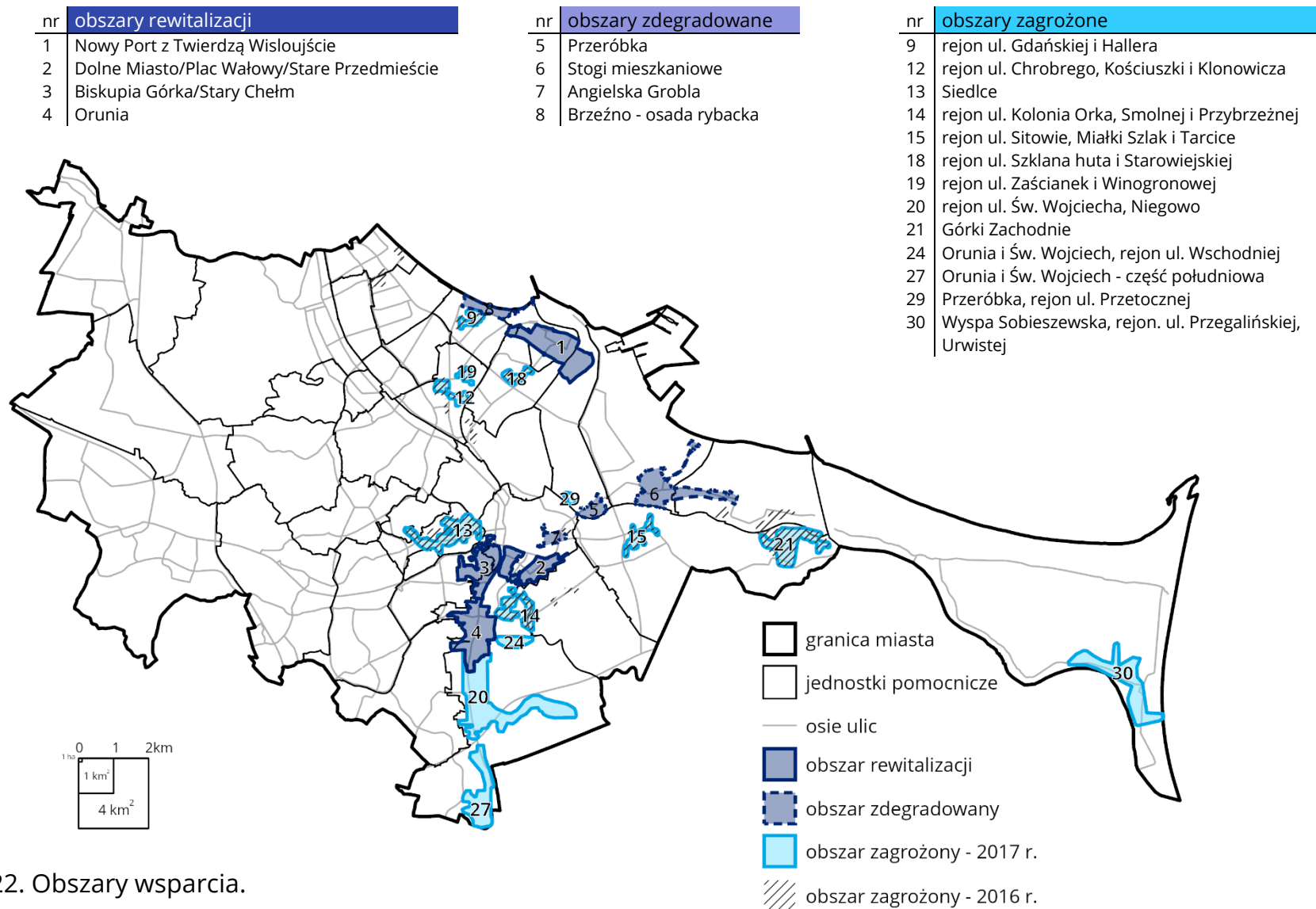
Pojawiły się jednak nowe obszary zagrożone. Część z nich uwypukliła swoje niskie wyniki w wyniku rozmieszczenia przystanków komunikacji zbiorowej, jak korekty interpretacji dostępu i do terenów zieleni (por. św. Wojciech – część południowa oraz rejon ul. Wschodniej; por. ryc. 22; tab. 3).

¹⁹ Numeracja obszarów zagrożonych nawiązuje i kontynuuje przyjętą w pierwszym opracowaniu wg danych z 2016 r.

Tab. 3. Obszary wymagające wsparcia – wskaźnik syntetyczny w 2017 r.²⁰

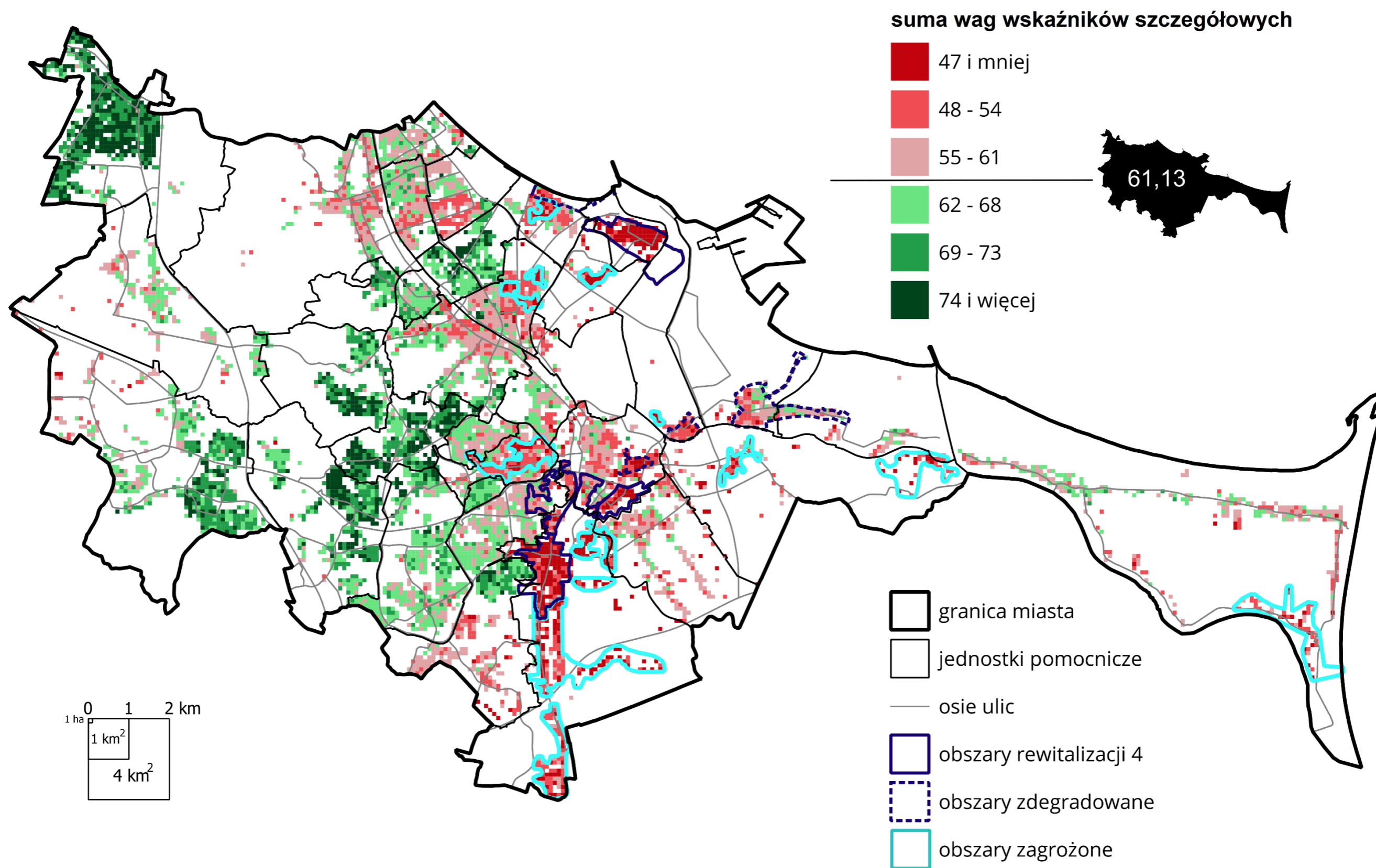
nr	obszary	nazwa	WS 2017 (średnia ²¹)	powierzchnia (ha)	liczba ludności
1	rewitalizacji	Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście	19.06	165.3	9633
2		Dolne Miasto/Plac Wałowy/Stare Przedmieście	33.08	87.3	6986
3		Biskupia Górka/Stary Chełm	36.62	104.6	5294
4		Orunia	37.36	145.3	9625
5	zdegradowane	Przeróbka	48.72	30.0	3791
6		Stogi mieszkaniowe	44.51	136.8	11612
7		Angielska Grobla	46.16	19.7	2475
8		Brzeźno - osada rybacka	18.46	40.2	979
9	zagrożone	rejon ul. Gdańskiej i Hallera	47.21	22.9	4091
12		rejon ul. Chrobrego, Kościuszki i Klonowicza	47.42	26.9	3707
13		Siedlce	49.41	96.9	8895
14		rejon ul. Kolonia Orka, Smolnej i Przybrzeżnej	40.20	58.3	711
15		rejon ul. Sitowie, Miałki Szlak i Tarcice	42.94	35.1	683
18		rejon ul. Szklana huta i Starowiejskiej	43.95	21.5	1047
19		rejon ul. Zaścianek i Winogronowej	45.30	11.5	216
20		rejon ul. Św. Wojciecha, Niegowo	26.32	239.2	1577
21		Górki Zachodnie	14.41	102.8	232
24		Orunia i Św. Wojciech, rejon ul. Wschodniej	24.16	26.2	140
27		Orunia i Św. Wojciech - część południowa	41.94	103.8	922
29		Przeróbka, rejon ul. Przetocznej	44.00	6.5	129
30		Wyspa Sobieszewska, rejon. ul. Przegalińskiej, Urwistej	16.48	153.3	360

²⁰ Wersja ostateczna.²¹ WS *średnia* – jest średnią arytmetyczną z wskaźnika syntetycznego osiąganego w obszarze (w poszczególnych „kwadratach”), nie zaś sumą średnich wskaźników cząstkowych.

Ryc. 22. Obszary wsparcia.

WSKAŹNIK SYNTETYCZNY - SMiO GPR 2017

Ryc. 23. Wskaźnik syntetyczny

Podsumowanie

Wskaźniki opisujące jakość życia mieszkańców Gdańska, zgrupowane w sferach społecznej i funkcjonalnej, mają na celu monitorowanie obszarów wsparcia (obszarów rewitalizowanych i obszarów zdegradowanych) oraz wskazanie obszarów nie objętych żadnymi działaniami, a stanowiącymi także większe skupiska najgorszych wyników analizy.

Wybrane 20 wskaźników głównych, na których oparto ocenę jakości życia w prezentowanym wskaźniku syntetycznym, są względem siebie zróżnicowane, wskazując różne aspekty życia.

Cześć wskaźników odzwierciedla podział na dolny i górny taras Gdańska, tj. na tzw. stare osiedla i tereny rozwojowe. Takie wskaźniki to m.in. związane z wiekiem zabudowy i standardem zamieszkiwania, sytuacją demograficzną, bezpieczeństwem (wskaźniki: W3, W7, W8, W17, W18).

Na rozkład innych ma wpływ rodzaj zabudowy tzn. podział na zabudowę intensywną i ekstensywną (typu podmiejskiego i wiejskiego). Takie wskaźniki to m.in. analizy dostępności o szeroko pojętych usług i komunikacji. Dostępność jest najwyższa w zwartej zabudowie, zaś spada w obszarach peryferyjnych (wskaźniki: W15, W16, W19, W20).

Są też wskaźniki, których rozkład przestrzenny uzależniony jest od różnych czynników, jak np. grup społecznych zamieszkujących osiedla (przykład starych osiedli robotniczych), poziomu nauczania w szkołach, występowania terenów zielonych, czy aktywności mieszkańców (wskaźniki: W1, W2, W5, W6, W9, W10, W11, W12, W14). Ta grupa wskaźników w dużym stopniu wpływa na końcowy obraz wskaźnika syntetycznego, wprowadzając jego szczegółowe urozmaicenia.

Mimo zróżnicowanych wskaźników rozkład przestrzenny wyników wskaźnika są zbliżone do podziału miasta na dolny i górny taras, tj. w uproszeniu podział na tzw. starą zabudowę i rozwojową (w dzielnicy Zachód i Południe). Najgorsze wyniki wskaźnika osiągane są w rejonie dolnego tarasu, ale też w rejonie ekstensywnej zabudowy w dzielnicy Zachód. Poza tym w dzielnicach górnego tarasu obserwowany jest poziom wskaźnika wysoki i bardzo wysoki, w większości powyżej średniej.

Najwyższe wyniki osiągane są w jednostkach Brętowo, Piecki-Migowo, Osowa i Jasień.

Ten dychotomiczny podział nie jest jednakowy w całości ww. obszarów. Wyjątkiem dla dolnego tarasu są jednostki północne: Przymorze Małe i Wielkie, Żabianka, a przede wszystkim Zaspa Młyniec i Zaspa Rozstaje oraz Strzyża i VII Dwór, w których odnotowano dobre i bardzo dobre wyniki wskaźnika syntetycznego.

Analiza wskaźnika syntetycznego pozwoliła na wyłonienie 19 nowych obszarów zagrożonych, poza zdelimitowanymi i funkcjonującymi 4 obszarami rewitalizacji i 4 obszarami zdegradowanymi. 4 wskazywane w 2016 r. obszary zagrożone (wg danych za 2016 r.) poprawiły swoje wyniki. Z ww. obszarów najbardziej wyróżniającymi się i predysponowanymi do objęcia programami wsparcia są Siedlce, Górki Zachodnie oraz cała Orunia-św. Wojciech. Na tle tych obszarów lepiej wypada wskazywany jako negatywny przykład w 2016 r. rejon ul. Chrobrego, Kościuszki i Klonowicza Wrzeszczu Dolnym.

Dane za 2017 r. stanowią drugi okres monitoringu obszarów zdegradowanych i rewitalizowanych. Badanie będzie powtarzane cyklicznie w odstępach rocznych. Długotrwały monitoring zachodzących procesów (co najmniej 5 letni) pozwoli na miarodajną analizę zachodzących przemian jakości życia na danych obszarach oraz wyciągnięcie wniosków, dzięki którym możliwe będzie wypracowanie koniecznych działań naprawczych.

Szczegółnej uwadze poddane są wyznaczone już obszary zdegradowane i rewitalizowane, w założeniu których jest poprawa stanu w przyszłości. Obszary o znacznych skupiskach najgorszych wyników wskaźnika syntetycznego nazwane zostały obszarami zagrożonymi. Opracowanie SMiO GPR pełni zatem pośrednio funkcję analizy delimitacji nowych obszarów wymagających wsparcia w przyszłości.

Tab. 4. Obszary wymagające wsparcia – wskaźniki główne i wskaźnik syntetyczny w 2017 r.

nr	obszar	nazwa	liczba ludności	wskaźnik średni																				
				W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	W8	W9	W10	W11	W12	W13	W14	W15	W16	W17	W18	W19	W20	WS
1	rewitalizacji	Nowy Port z Twierdzą Wislouljście	9633	0.00	0.00	1.33	0.00	0.35	0.04	0.64	0.72	0.83	0.82	0.88	0.58	1.11	0.88	1.25	1.38	0.34	0.51	1.32	1.38	19.06
2		Dolne Miasto/Plac Wałowy/Stare Przedmieście	6986	0.80	1.30	1.55	0.65	0.47	0.02	0.90	0.97	1.27	1.20	1.19	0.83	1.94	1.94	1.89	1.94	0.36	0.86	1.94	1.94	33.08
3		Biskupia Górka/Stary Chełm	5294	1.40	0.70	1.67	0.82	0.64	0.71	1.05	1.08	1.50	1.17	1.35	0.83	2.01	1.92	1.78	2.04	0.39	0.84	1.95	2.04	36.62
4		Orunia	9625	0.32	0.00	1.84	0.01	0.27	1.69	1.17	1.30	1.61	1.50	1.63	1.18	2.33	1.38	2.04	2.54	0.74	1.02	2.54	2.54	37.36
5	zdegradowane	Przeróbka	3791	0.97	0.97	2.66	0.97	0.97	0.97	1.38	1.45	2.03	1.45	1.62	1.10	2.69	1.97	2.83	2.90	1.17	1.07	2.90	2.90	48.72
6		Stogi mieszkaniowe	11612	1.56	0.77	2.18	1.80	0.53	1.54	1.17	1.30	1.68	1.46	1.41	0.98	2.16	1.83	1.81	2.23	0.70	0.78	2.29	2.32	44.51
7		Angielska Grobla	2475	1.00	1.00	2.11	1.00	1.00	0.00	1.21	1.42	2.05	1.79	2.00	1.32	3.00	3.00	1.63	2.84	0.00	1.21	3.00	3.00	46.16
8		Brzeźno - osada rybacka	979	0.00	0.11	1.00	0.35	0.70	0.70	0.52	0.59	0.69	0.61	0.65	0.56	1.06	1.06	0.85	1.06	0.13	0.44	1.06	1.06	18.46
9	zagrożone	rejon ul. Gdańskiej i Hallera	4091	0.00	0.00	2.74	1.00	1.11	2.00	1.05	1.37	1.89	1.58	1.32	1.37	2.84	3.00	2.95	3.00	0.11	1.16	3.00	3.00	47.21
12		rejon ul. Chrobrego, Kościuszki i Klonowicza	3707	1.50	0.04	1.92	2.00	1.29	1.04	1.38	1.25	2.00	1.71	1.58	1.08	2.88	1.25	2.58	2.50	0.17	1.13	3.00	3.00	47.42
13		Siedlce	8895	1.46	1.25	2.33	0.03	1.02	1.94	1.31	1.19	2.06	1.63	1.60	1.41	2.74	2.29	2.53	2.77	0.56	1.16	2.94	2.94	49.41
14		rejon ul. Kolonia Orka, Smolnej i Przybrzeżnej	711	0.00	0.43	2.56	0.24	0.00	1.85	1.52	1.31	2.20	1.50	2.07	0.91	2.72	1.28	1.00	2.06	0.17	1.22	2.78	2.78	40.20
15		rejon ul. Sitowie, Miałki Szlak i Tarcice	683	0.88	0.88	2.41	2.65	0.00	0.88	1.35	1.38	2.03	1.44	1.65	1.47	1.94	0.00	1.03	1.94	0.50	1.29	2.65	2.65	42.94
18		rejon ul. Szklana huta i Starowiejskiej	1047	3.00	0.00	2.67	0.00	0.00	2.00	1.33	1.95	1.10	1.00	1.57	1.24	3.00	0.86	1.19	2.86	0.38	0.76	3.00	3.00	43.95
19		rejon ul. Zaścianek i Winogronowej	216	2.00	0.00	2.80	2.00	2.00	1.00	1.60	1.20	1.60	0.70	1.70	1.20	2.70	1.80	1.50	0.90	0.90	1.20	0.60	3.00	45.30
20		rejon ul. Św. Wojciecha, Niegowo	1577	0.01	0.00	1.54	0.00	0.41	1.11	1.02	0.91	1.39	1.43	1.38	0.89	1.46	0.74	0.61	1.15	0.61	0.93	1.31	1.60	26.32
21		Górki Zachodnie	232	0.36	0.30	0.86	0.89	0.00	0.33	0.49	0.37	0.75	0.74	0.75	0.41	0.89	0.12	0.10	0.55	0.04	0.51	0.17	0.72	14.41
24		Orunia i Św. Wojciech, rejon ul. Wschodniej	140	0.00	0.00	1.56	0.00	0.00	1.04	1.04	1.12	1.44	1.40	1.24	0.56	1.32	0.00	0.76	0.72	0.60	0.64	1.56	1.56	24.16
27		Orunia i Św. Wojciech - część południowa	922	0.00	0.00	2.41	0.00	1.55	1.64	1.50	1.36	2.14	2.41	2.14	1.02	2.29	1.10	0.00	1.58	1.25	1.65	2.46	2.43	41.94
29		Przeróbka, rejon ul. Przetocznej	129	1.00	1.00	3.00	1.00	1.00	1.00	1.40	1.40	2.40	2.20	2.20	1.80	0.00	0.00	2.20	0.00	0.00	1.00	3.00	3.00	44.00
30		Wyspa Sobieszewska, rejon. ul. Przegalińskiej, Urwistej	360	0.97	0.32	0.97	0.65	0.00	0.00	0.60	0.66	0.91	0.86	0.87	0.32	0.97	0.00	0.00	0.70	0.27	0.53	0.00	0.91	16.48

Spis rycin

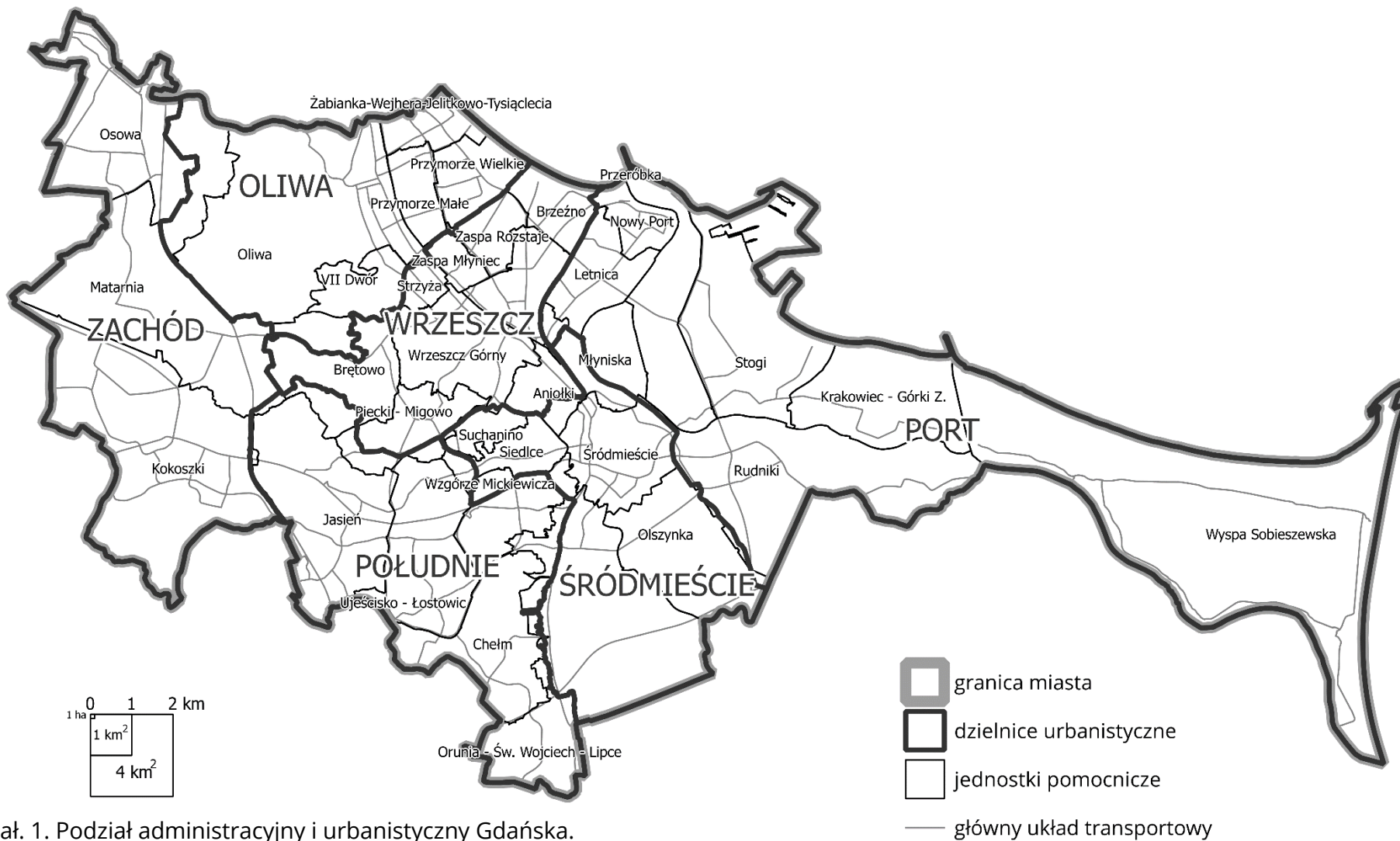
Ryc. 1. Agregacja danych do kartogramu geometrycznego.....	7
Ryc. 2. Promocja uczniów w szkołach podstawowych w 2017 r.	11
Ryc. 3. Wyniki ze sprawdzianów gimnazjalnych w 2017 r.	13
Ryc. 4. Przestępczość w 2017 r.....	15
Ryc. 5. Niebieskie karty w 2017 r.	17
Ryc. 6. Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r.....	19
Ryc. 7. Głosujący w Budżecie Obywatelskim w 2017 r.....	21
Ryc. 8. Dynamika zmiany liczby ludności 2016-2017.	23
Ryc. 9. Starość demograficzna w 2017 r.....	25
Ryc. 10. Zespolony wskaźnik natężenia ubóstwa w 2017 r.....	27
Ryc. 11. Zadłużone budynki komunalne w 2017 r.....	29
Ryc. 12. Poziom bezrobocia w 2017 r.	31
Ryc. 13. Aktywność gospodarcza w 2017 r.....	33
Ryc. 14. Mieszkańcy narażeni na przekroczone normy hałasu w 2017 r.....	35
Ryc. 15. Dostępność do terenów zieleni w 2017 r.....	37
Ryc. 16. Dostępność do przychodni lekarskich w 2017 r.....	39
Ryc. 17. Dostępność do przystanków komunikacji zbiorowej w 2017 r.....	41
Ryc. 18. Budynki mieszkalne wybudowane przed 1970 r. w 2017 r.....	43
Ryc. 19. Standard zamieszkiwania w 2017 r.	45
Ryc. 20. Dostępność do kanalizacji w 2017 r.	47
Ryc. 21. Dostępność do sieci wodociągowej w 2017 r.	49
Ryc. 22. Obszary wsparcia.	53
Ryc. 23. Wskaźnik syntetyczny	55

Spis tabel

Tab. 1	Wskaźniki główne analizy wskaźnikowej SMiO GPR.	8
Tab. 2	Wskaźniki główne analizy wskaźnikowej SMiO GPR – oznaczenia.	9
Tab. 3.	Obszary wymagające wsparcia – wskaźnik syntetyczny w 2017 r.....	52
Tab. 4.	Obszary wymagające wsparcia – wskaźniki główne i wskaźnik syntetyczny w 2017 r.	59

Załącznik

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I URBANISTYCZNY GDAŃSKA

Zał. 1. Podział administracyjny i urbanistyczny Gdańska.

